

1890

JUDR FRANTIŠEK ČÍŽEK

JUDr František Čížek, starosta Sokola pražského, náčelník České obce sokolské, zemřel a pohřben jest minulý týden. Třetí starosta, který pražskému Sokolu zemřel během dvou let.

Je to ta stará melodie: třetinu našich pracovníků vynikajících, právě když mohou národu posloužiti nejvíce, srazí osud nelitostně náhle k zemi. Také Čížek, na jehož činnosti visely dva z největších spolků českých a ještě řada jiných výkonů národních, zemřel, nejsa ještě ani čtyřicátník a jsa právě dozrálý životním rozhledem, rozvahou a mužným soudem svým. Řeči nad jeho rakví promluveny, nekrology v časopisech vytištěny, a jeden je hlas, že Čížek byl povahou přímou, pracovitou, nezištnou, železně důslednou, vlastenecky nadšenou atd. Zajisté soud ve své jednoduše krásný. — Je tomu několik let, co pisatel těchto řádků Čížka seznal osobně a náhodou hned tenkrát o něm slyšel také úsudek trefný a významný. „Jaký je to muž, ten Čížek?“ ptal jsem se kohosi, jenž ho dobře znal. — „To je jeden z těch řídkých lidí, kteří nikdy nelhou.“

Pravdivý a vytrvalý! Takže Karel Pippich právem mohl se vztahem k Čížkovi teď říci:

Kdo duší, tělem Sokolem chceš býti,
v své četi vytrvej až do skonu!

Dr František Čížek narodil se dne 15. října 1850 ve vesničce Křelíně pod Troskami u Jičína. Roku 1877 dosáhl hodnosti doktorské a od roku 1884 byl samostatným a velice hledaným advokátem. Za dob svých studií stál Čížek v čele studentského ruchu a byl roku 1876 jmenován starostou Akademického čtenářského spolku. Od roku 1874 náležel Čížek také do cvičitelského sboru pražského Sokola a vyznamenal se zde jako důkladný

znalec odborný i cvičitel vzorný. Roku 1878 zvolil jej sbor za náměstka náčelníkova a roku 1883 Čížek povolán k hodnosti místostarosty. Po smrti Tyršově připadl Čížkovi značný podíl práce sokolské, hlavně když přiblížila se oslava jubilejní a Čížek zvolen za předsedu slavnostního výboru. Po úmrtí starosty Gabriela Žižky povolán pak Čížek jednohlasnou volbou na starostenský stolec Fügnerův.

Vedle této veliké práce měl Čížek i v jiných směrech vlasteneckých činnost rozsáhlou. Tak zejména v Národní jednotě severočeské, jejíž celou agendu stále řídil jako náměstek předsedy. Jak velkodušně v té i jiné hodnosti Čížek sobě počínal, vypravuje prostých několik slov, jež tuto citujeme z nekrologů novinářských: „Stačí jen podotknouti, že veškeré právní zastupování Čechů ve smíšeném území Čížek vykonával *zdarma*.“

BEDŘICH LADISLAV LAŠEK

V různých časopisech českých objevují se nyní občasně cestopisné články, které již nadpisem svým mysl připoutávají a při čtení vábí jak svou novostí, tak svou původností. Bývají to cestopisné črty ze krajin odlehlých, zřídka některým cestujícím spisovatelem navštívených, a někdy téměř nedůvěřivě díváme se na podpis, je-li to skutečně krajan Čech, který nám zde to všechno píše. Forma je vždycky nehledaná, prostá, obsah pravdivý, a tedy také neobyčejně poutavý — slovem, pan Bedřich Ladislav Lašek, původce těch črt, jest spisovatel pravého zrna, jakých nám hezky mnoho ještě zapotřebí. Až vyjdou ty cestopisy sebrány, zaujme Lašek v literatuře české zvláštní a velice čestné místo. Uvádíme jenom některé asi z třiceti nám známých jeho statí, aby označen tu byl alespoň jejich směr. Jsou to na příklad tedy:

Z Permy do Jekaterinoburku, Z bývalého carství Ka-
zaňského, Minerální vody kavkazské, Kozáci, České
osady na Kavkaze, Svatba ve Smolenské gubernii,
O ruské maslanici, O ruských bylinách atd.

Ale udivení naše roste, když zvíme, že Lašek je vlast-
ně — hudebník. A sice kapelník, a k tomu ještě zrovna
kapelník proslulého a také nám Čechům dobře známého
pěveckého sboru Slavjanského. Že ale právě při sboru
tom zaujímá Lašek místo tak důležité, je zajisté svě-
dectvím, že rozhodně vyniká jako exekutivní hudebník
směru přísného. Lašek není však jenom hudebníkem
reproduktivním, nýbrž také produktivním, a to plodným.
Tiskem vyšlo od něho alespoň už čtyřicet děl samostat-
ných, arciže menších, psaných jak duchem moderním,
tak i národním, a charakterisujeme je částečně zde také
prostým sdělením nadpisů: Na březích Něvy (valčík),
Na Balkán (pochod), Čtverylka z bulharských písní,
Chaz Bulat (dueto z kavkazských písní), Píseň ruská na
slova Lermontova atd. — Jest pochopitelno, že spiso-
vatelský talent Laškův zmocňoval se také hudebních
themat, a tak jsme skutečně od něho četli už celou řadu
poučných článků, jako na příklad O reformách hudeb-
ních, O hudebních ústavech na venkově, Nové tóniny,
Hudební skizze z Ruska atd.

Lašek je z rodiny hudební. Ve Slovanských zvucích
na př. vyšlo také Taneční album bratří Lašků, k němuž
přispěl Bedřich a ještě dva jeho bratří. Bedřich začal
komponovati v Brně, když byl ještě kandidátem učitel-
ství (byl v hudbě žákem Janáčkovým a Žaludovým),
a spisovati počal jako učitel v Rychnově.

Zkrátka přibude prý sbor Slavjanského také zase do
naší Prahy. Budeme tedy míti příležitost uvítati svého
krajana a obdivovati se praktickým výsledkům píle
a umění jeho.

Bude tomu pomaličku čtyřicet let. V domě „u Šindlerů“ v Ostruhové ulici bydlel ve druhém patře kněz ještě mladý, sídlící zde však přece již na odpočinku. Nevelký, těla poněkud chorého a tváře bledé, ale oka jiskrného. K tomu jsme putovali po klikatých schodech co mladinci studentíci, s ceduličkou v ruce, abychom na ni dostali zas nějaký nový sešit *Slovníku polsko-českého* — ten kněz byl Josef Boleslav Podstránský, první náš lexikograf polsko-český. Mnoho slov s námi právě nenadělal, ale přece měl vždy nějakou otázku přívětivou, nějakou průpověď vlasteneckou, a když jsme odcházeli od něho, capali a dupali jsme po dřevěných schodech, že až se všechny dvěře rozlítaly a hlas za hlasem se nesl, „cože nás čerti berou“.

K Podstránskému chodili jsme si pro slovník, ku Krolmusovi pro sešity jeho Staročeských obyčejů, k Amerlingovi pro sešity Lučby — ti tři mužové byli nám tenkrátě hotovými bohy. Nikdo by neuvěřil, s jakým nadšením jsme odebírali ta díla jejich! A jenom jedné věci jsme se divili, té totiž, že také Amerling není kněz, neboť to se nám zdálo jisté, že jenom kněz je a může býti vlastencem pravým. Také vskutku měl dětinský ten náhled tenkrátě jistou podstatu svoji.

Jak praveno, tenkrátě, po desítileté asi kněžské službě, byl Podstránský už na odpočinku. Podstránský narodil se 28. srpna 1815 v Rychnově nad Kněžnou. Roku 1839 byl vysvěcen na kněžství a dán jako kaplan do Liberka na Rychnovsku. Tam však musil ve filiálním kostele bělském kázati německy, a když pak následkem svržení s koně (neboť musil do horských osad koňmo) těžce se roznemohl, dán do Žírče u Králové Dvora na kaplanku zcela německou. Odtud však přišel do Žlunic u Dymokur na štaci českou a působil zde po šest let. R. 1847 stal se zámeckým a místním duchovním správcem v Dymo-

kurách, kde přičiněním jeho založena knihovna a ku vzdělání lidu zaražen spolek, který roku 1848 přetvořen v Lípu slovanskou. Co starosta spolku byl J. B. Podstránský přítomen na sjezdu Slovanské lípy v Praze. To způsobilo mu mnohé nesnáze a porušilo znova jeho zdraví, takže odebral se na odpočinek do Prahy, kde našel se studii jazykovými. Zde tedy jal se skládati a vydávati slovník polsko-český. Tím však vyčerpал do dna malou peněžitou úsporu svou a musil opět na venek, do Zubné u Rakovníka, kde mu osadníci za duchovní práci při filiálním kostele dávali malý příspěvek. Tam počal také spisovati a nákladem Hessovým vydávati své dílo obšírné, několikasvazkové, *Výklad náboženství křesťansko-katolického*. Po šesti letech stal se zámeckým kaplanem v Nedělištích u Hradce a roku 1860 pak kazatelem u Sv. Barbory na Horách Kutných, kde po 14 let působil na kazatelně a co spirituál v klášteře sv. Voršily. Mimo to řídil tam oba spolky čtenářské, duchovenský i učitelský, spravoval učitelskou knihovnu, pracoval pro porady učitelské a po kolik let odbýval vikariátní školní visitace. R. 1872 po těžké nemoci musil vzdáti se úřadu kazatelského a od r. 1876 je beneficiantem ve špitále kutnohorském, jehož *Paměti* byl sepsal.

Podstránský je knězem starého českého zrna. Nejobětovnější vlastenec. Neoblomný přítel lidu. Muž milovný pokroku a svobody, který nedovede přesvědčení svého podříditi prospěchu. Měl proto po mnohá desetiletí svízele mnohé, ale přece za své zásluhy vyznamenán byl od svého duchovního představenstva několikráte; stal se čestným farářem, biskupským notářem atd.

Mimo některé spisy již uvedené jmenujeme zde ještě několik knih Podstránským sepsaných a vydaných. Jsou to hlavně Mluvnička polská, Kytička z přísloví pořádkem katechismu vázaná, O lásce k vlasti, Obrazy alegorické z bájesloví Řeků a Římanů, Jména místní v Kutné Hoře a okolí atd. V rukopise chová Podstránský alespoň dvacet děl ještě nevydaných, z nichž uvádíme

zde jenom Příjmení československá, slovozpytně vyložená a Výklad jmen vlastních.

FRANTIŠEK SYŘÍNEK

Divadelní jubilea zrovna prší. Je jich na pohled příliš mnoho, ale na českou věc divadelní jich přece jen zase *není* příliš mnoho. Arci, v Praze zdají se nám hromadit se, u divadla zde jediného. Také je tu zvláštní pocit, že ve skvělé divadelní budově, před četným, soudným obecenstvem je vlastně každá výborně provedená úloha pro herce již jubileem, že i za dob dřívějších a horších samy ty pověstné „benefice“ bývaly výročními jubilei, že nyní nemá ani delší už působnost bohudíky více příděchu obětovných zásluh atd. Ale nepřehání-li se věc, nechce-li se jubilovat postupně po každých pěti letech, nemůžeme upřít, že každé jednotlivé jubileum umělce vynikajícího je přece jen zároveň plodným popudem jak pro veškerý umělecký personál, tak i pro samo obecenstvo, — a neupíráme takovým večerům oprávněnost a váhu.

Nejdojemnější česká herecká jubilea odbývají se však dosud — bez jubilování. Snad sobě dotyčný veterán sám vzpomene na památný den někdy — o půl roku později. Snad že prohodí při oblékání v těsné a děsné garderobě venkovské jen jakoby mimochodem: „Dnes před 25 lety . . .“ Snad pronese skromnou tu připomínku svoji po představení v začazené hospůdce a soudruhové pozdvihnou sklenice a — hlavy jim pak klesnou a ústa se odmlčí — obraz vlastního života jako těžká mlha táhne jejich myslí — budoucnost, minulost sesouvají se v obraz nevábný, snad hrozný — eh — vždyť už toho bylo napsáno dosti dojemného o hereckém životě kočovním, nechceme zde věru přidávat chudé své zrno — zdviháme sami sklenici a tichým těm, skromným, za-

leklým jubilantům svým putovním z plného srdce voláme: „Na zdar, bratři!“

Jste nám skutečně bratry v národní práci! Pionéři českého umění. Rozsévači vlasteneckého nadšení. Vy zasluhujete, aby jména Vaše zůstala zachována. Ba abyste došli i hmotné odměny. A děje se bohudíky znenáhla už jedno i druhé. České divadelní umění nabývá vždy vděčnější půdy, vždy většího uznání. Už se nemluví jenom o Praze, o divadle jediném; zájem český obmyká už města také jiná, divadla Prahy vzdálená a sleduje jejich osudy i osudy jejich členů. Tyto dny slavil František Syřínek na jevišti brněnském své „25leté jubileum herecké“ a byla to hotová událost, která zajímala, o níž se psalo a četlo po českých krajích *všude*! Ovšem není na jevištích mimopražských každý herec *Syřínkem*; ale každý z nich tu vidí, že poctivá práce herecká dnes u nás již se odměňuje, ať koná se již kdekoli.

Pamatujeme se velmi dobře na Syřínka jako na smíchovského diletanta. Řekněme upřímně: zračilo se v něm takové sebevědomí, že se nám až nelíbilo! Ale talent tu byl, o tom nebyla možná pochybnost. A brzy se poznávalo, že tím sebevědomím prorážela vlastně jenom železná vůle: býti něčím skutečně vynikajícím, a přitom býti zcela *svým*. Dnes, po 25 letech, píše se v Brně o Syřínkovi: „Obecenstvo naše zahrnuje Syřínka hojnou, zaslouženou přízní a dává mu svědectví, že každý úkol, a byť to byla role nejmenší, provedl se svědomitostí uznání hodnou . . . Do dneška dovedl si zachovati Syřínek, po 25 letech kočovného života hereckého, zanícení a ideálnost . . .“ — Není ani lze napsat něco lichotivějšího!

R. 1864 nastoupil Syřínek své první angažmá u Kraumuela. Rok nato byl u Zöllnerové. Od roku 1866 je u Švandy. Kdo zná, jak čilý, jak bohatý, jak rozmanitý je vždy repertoár Švandův — nechť Švanda řídil už divadlo plzeňské, smíchovské nebo brněnské —, dovede alespoň tušiti, co vše tu žádáno na „prvním hrdinovi

a milovníku“, a umí pak teprve plně ocenit slova výše položená: „*Syřinek dodnes zachoval si zanícení a ideálnost svoji . . .*“!

J I Ř Í B E N D A

„Které osoby a které personifikace jsou teď v masopustní době nejvíce na slovo brány?“ ptá se v *Journal amusant* učitelka své povyrůstající žáčky. — „Z bohů Amor, z lidí Romeo a Julie,“ odpovídá žáčka. Výborně, výborně, „vyšší dívka“! I na ulici člověk teď zaslechne průpověď „Romeo a Julie“ denně vícekrát. A kolikrát teprve asi zaznějí ta slova za noc v bálové síni!

Vzpomene si přitom někdo na Shakespeara? Zajisté dosti mnozí. Mnohý také na jeho interpreta Gounoda. A letos u nás mnohý též na Čajkovského, tvůrce *ouverture* Romeo a Julie. Ale na Jiřího Bendu, nejprvnějšího skladatele opery Romeo a Julie dle Shakespearovy *truchlohry*, nevzpomene sobě asi nikdo. Činíme zde tedy sami o něm zmínku kratičkou. Vůbec se po našem náhledu příliš málo staráme teď o díla velkých starších skladatelů českých; kdyby byla nějaká starost o ně, musilo by to přece býti viděti předně na programech četných koncertů našich. Zdá se, že pro ten prales české skladby starší naši lidé ztratili — národní kompas.

Jiří Benda náleží ovšem k nejslavnějším skladatelům, vyšlým z českého lidu. „Jeho skladby,“ praví estetik o něm, „předčily co do líbezné melodie a výrazných rytmů díla jeho současníků. Líčilť tónem nejjemnější hnutí srdce s neporovnatelnou věrností. Jeho zvláštní obor byla kantiléna, cituplné *adagio* a efektuplný *recitativ*.“

Avšak Bendu a celou slavnou rodinu Bendových připisují sobě Němci; působiliť Bendové téměř výhradně v Německu, nejvíce jako dvorní hudebníci pruští. Do

Německa zatáhl je nejstarší bratr František, muž povahy podnikavé a nestálé. Jeho jmenují podnes estetikové němečtí tvůrcem zvláštní *německé* školy houslové. František a náš Jiří byli synové tkalce v Starých Benátkách, hudebníka praktického, který záhy se staral o hudební vzdělání svých dětí. Nejprve uveden Jiří do kapely krále Bedřicha II., později stal se komorním hudebníkem v Berlíně, pak povolán za kapelníka do Gothy. Záhy skládal Jiří opery, takž *Ciro riconosciuto* (Cyrus znova poznáný) a *Il buon marito* (Dobrý manžel), které se líbily. Slávu jména svého založil však melodramatem *Ariadne auf Naxos*, kteréž provozováno bezpočtukráte v Německu a také v Itálii a ve Francii; v Paříži dirigoval toto své dílo Benda osobně. Stejně se líbilo druhé melodrama *Medea*. Z dalších velkých skladeb jeho uvádíme opery *Dorfarzt*, *Romeo a Julie*, *Holzhauer*, *Orfeus*, *Findelkind* atd.

Po osmadvacítiletém pobytu v Gothě odebral se Benda do Hamburku, kdež byl u divadla ředitelem hudby, šel pak do Vídně, kdež dával oblíbené hudební zábavy, a vrátil se nato opět do Gothy.

Zemřel v Kostřici dne 6. listopadu 1795, stár jsa 74 roky.

VÁCLAV HOLLAR

Časová, „masopostní“ naše dnešní podobizna ovšem není; spíše asi by se hodila do týdnu pašijového. Ale vždyť je ta naše česká veselost beztoho taková, že bez slzí se ani neobejde, že do nejbujnějšího víru jejího náhle zadrhne výkřik srdcervoucí a že tančíváme i při hudbě pohřební! A docela letos masopust v Čechách — !

Václav Hollar byl český exulant. Prodělal všechny svízele těch, kteří za přetěžkých dob pobělohorských vystvání byli chudi a bez pomoci do ciziny válkami roze-

drávané, a prodělal as ještě více různých situac smutných než mnohý exulant jiný. Jeho život stačil by událostmi svými na romány nejpestřejší: exulant tedy, poutník po nejproslulejších městech tehdejšího věku, cestovatel po krajinách afrických, umělec hledaný a zase zapomínaný, muž v zámožnosti narozený, do chudoby vystrčený, prací svou zase zbohatlý, znova politickými událostmi, živelními pohromami, ba i loupežnictvem mořským ochuzovaný a pak v bídě svůj život dokonávající — nelze sobě ani myslit obrazu pestřejšího!

Václav Hollar, slavný ryjec český, náleží do slavo- věnce, ježž osud jako náhradu, ovšem slzavou, vtisknul v čelo oloupené české vlasti, toužící za ztracenými svými syny. Mezi českými exulanty, kteří v cizině se proslavili, zaujímá Hollar jedno z nejpřednějších míst. Jmeno jeho přetrvalo věky a zůstane v dějinách světového umění ozářeno již povždy. K tomu se pak pojí, že zároveň českost jména nikdy ani nemůže být v pochybnost brána, postaralť se o to Hollar sám: Wenceslaus Hollar, *Bohemus*, stojí na četných dílech jeho podepsáno!

Rozumí se samo sebou, že ani to Němcům nevadí a oni že si přece Hollara za svého vydávají! Mohou ho znamenitě potřebovat. Hned ku konci století šestnáctého klesalo u nich „umění grafické“, měďo- i dřevoryt staly se znova zase výrobkem jen řemeslným. „Jako hvězda první velikosti skví se v této noci (rozuměj tedy „na nebi německém“) Jeronym Falck a *Václav Hollar*, jenž však jest nucen rozvíjeti bohatou činnost svoji v *cizině*, v Anglii,“ — praví jakýs Dr Brendicke ještě ve spise *loni* v Berlíně vydaném!

Hollar narodil se roku 1607 v Praze — rodný dům jeho stojí zde v ulici Soukenické a Umělecká beseda označila jej pamětní deskou. Hollar byl určen ku právnictví, vě- noval se však malířství, hlavně ryjectví. Patentem z roku 1627 donucen opustiti svou vlast, žil postupně ve Frankobrodě, Štrasburku a Kolíně nad Rýnem, kdež seznámil se s anglickým vyslancem hrabětem Arunde-

lem, a s tím odebral se do Anglie. Stal se tam učitelem mladého prince walleského, napotomního krále Karla II. Při vypuknutí války občanské byl jat jako přívrženec rodiny královské, a vyváznuv z toho, následoval hraběte Arundela do Flander, kdež strávil několik let v Antorfě, provozuje pilně své umění. Roku 1652 vrátil se opět do Anglie a stal se tam královským kreslitelem. Roku 1669 šel s lordem Howardem do Afriky, kde kreslil pevnost Tanger a její okolí; vraceje se pak do Anglie, přestál mnohé nebezpečí mořskými bouřemi i loupežníky. Strašlivý požár v Londýně roku 1666 pohubil velikou část Hollarova pracně nabytého jmění, a on strávil poslední leta svého života u veliké chudobě, ve kteréž zemřel 25. března 1677.

Zůstalo po něm na *tři tisíce* větších a menších rytin, „z nichž mnohé jsou nevyrovnané krásy a ceny“. Téměř úplnou sbírku prací Hollarových chová naše Rudolfinum pražské.

JAN LADISLAV DUŠEK

Kvůli tomu, abychom neuvázli v jednotvárnosti, změnili jsme formát svých podobizen na menší; musíme tedy občas dáti teď zase nějakou podobiznu větší, bychom neuvízli snad v jednotvárnosti nové. Velikost obrazu není tedy vzájemným měřítkem pro důležitost osoby.

Jméno *Dušek* (psáno někdy *Dussek*, *Dusek*, *Dusík*) je po Čechách velice známo. Jeden František Dušek, pianista, skladatel, učitel hudby, byl mistrem Koželuhovým a Vitáskovým a má také v životopise Mozartově známé svoje místo. Jiný František Dušek, z rodiny také jiné, proslul zase jako geniální ministr financí v povstání uherském. Pak jest ještě celá řada mužův a žen Duškových, ze tří asi rodin různých, proslulých však vesměs jako hudebníci, skladatelé, zpěvačky, a to proslulých

za své doby v nejpřednějších sídlech evropských. Nej-
slavnějším ze všech stal se však Jan Ladislav (jinak také
Ludvík) Dušek, narozený v Čáslavi 9. února 1761 a ze-
mřelý v Paříži 20. března 1812.

Že posléz jmenovaný člen našich Dušků má po Čechách
vůbec a na Čáslavsku zvláště zachovánu paměť trvalou,
je asi každému čtenáři známo. Že byl „J. L. Dussek“
svého času velice v cizině ctěn, toho mimo jiné důkazem
také krásná jeho podobizna, vydaná v Londýně, kterou
kreslil R. Cosway, „pictor principis“ (malíř knížecí), a ryl
P. Condé. Dle exempláru této rytiny, nalezejícího se
v majetku našem, vykreslen dnešní náš obraz.

Jan Ladislav Dušek vycvičil se záhy v hudbě; studoval
pak sice v Praze filosofii a chtěl vstoupiti k cisterciákům,
pro přílišné mládí však nebyl přijat a obrátil se k hudbě
již zcela. Žil v Amsterodamě jako učitel hudby, r. 1786
koncertoval v Paříži před královnou s velkým úspěchem,
pak usadil se r. 1790 v Londýně, kdež, byv od Händla
příznivě posouzen co do skladeb svých, vyučoval vévod-
kyni yorskou. Prodlev později ve Vídni a v rodišti svém
i v Berlíně, stal se r. 1808 koncertním mistrem u vévody
z Beneventu v Paříži. Jako skladatel bývá chválen hlavně
pro dojemný cit a dobré motivy, jevící se ve skladbách
jeho. Mnohé sonáty (obzvláště vyniká Elegie na smrt
prince pruského duchem hlubokým a fantasií), koncerty
a ronda vyšly tiskem; kostelní skladby pak jsou v ruko-
pisech dílem v kostele sv. Barbory v Kutné Hoře, dílem
v děkanském chrámu Páně čáslavském. Vydal též
s Pleyelem školu pro piano Méthode nouvelle pour
le piano et notamment pour le doigter (London 1796)
a osvědčil se zde jako důkladný theoretik. Choť jeho,
dcera anglického skladatele *Corriho*, narozená r. 1770,
byla výtečnou pěvkyní a virtuoskou na harfě a pianě,
i uveřejnila též několik sonát.

Co není staré alespoň tisíc let, nestojí jim za popovšimnutí. Co není úlomkem, střepem a pokryto rezem, v jejich očích nemá pražádné krásy. Jejich bohatství skládá se ze starých lamp, popelnic a hrnků, a kdyby měl někdo z nich království, dá ho ochotně polovinu za usušenou egyptskou kočku. Takový je nárůdek *starožitníků!*

„Podívejte se,“ — popisuje je Tiedge — „tady sedí ti opravdoví, hlubocí mudrci! Ptáte se, čím se zabývají? Co tak pilně prohlížejí, obdivují a velebí? Z čeho a do čeho zde celou učenou knihu vy- a nadokazují? Mají tu starý, železný kroužek! Jen mi nevrťte pohrdlivě hlavou — tenhle kroužek byl vykopán z athénskému rumu a „nejspíše“ asi je to částka řetězu, na kterém „nejspíše“ k oltáři vedeno telátko obětní...“

Pražádná otázka: starožitníci mají svou komiku. Jako ji mají filologové, kteří dávným klasikům napravují „smysl“ a po desítiletém přemýšlení konečně postaví „na svoje místo kommu, která bude ještě pozdnímu potomstvu zářiti“. Jako ji mají numismatikové, kteří líbají starý sicilský stater a nad obráceným F na českém halíři z r. 1619 jsou u vytržení. Atd. Ale rovněž není pražádnou otázkou, že numismatik, filolog i starožitník lidstvu a vědomostem lidským prokázali neskonalé služby. Filolog osvětlil souvislost lidských kmenů a roztrídil národy na skupiny. Numismatik rozhodnul, kudy šly cesty dávného obchodu a v jakém postupu bral národ vzdělanost od národu. Starožitník rozvinul před námi obraz minulosti naší a života našich praotců.

Nechťsi je tedy počínání si starožitníkovo leckomu, hlavně člověku mladému, jenom bujného, kvetoucího života si vážícímu, třeba trochu komické! Starožitníka to nemýlí. On jen se stává ještě uzavřenějším. A ještě na své poklady a na své výzkumy hrdějším. Také ale co do výzkumů těch často — svéhlavějším. Neníť háda-

vějšího, k polemikám ochotnějšího učence nad filologa, numismatika a starožitníka! Udržet na př. spolek starožitníků při dobré míře, při plodné práci, k tomu je třeba chladné, nestranné a velice vážné ruky. Náš pražský *Spolek přátel starožilností českých* na štěstí našel hned na počátku svého působení takovou ruku — zvoliv si za starostu Čenka Ryznera, získal sobě miláčka všech českých, ano i cizích archeologův, obeznaného vůdce, výborného prostředníka. Je radost zadívat se na ten náš mladý spolek — z jeho činnosti bude mít domácí dějepis ovoce krásné!

Čeněk Ryzner, rodilý Moravan (narodil se dne 11. ledna 1845 v Studýnkách), byl slovutným Wanklem připoután k archeologii. Dostav se roku 1867 za obecního lékaře do Roztok u Prahy, do krajiny, která asi najisto může podávati svědectví o nejstarším životě Čechů, poznal brzo všechny podrobnosti okolí a brzo začal zkumně pracovati na Levém Hradci, v Roztokách, u Ounětic a na hradišti Řivnáči. Opustiv posavadní tradice, provedl práce tyto způsobem svým, a jelikož výsledek byl překvapující, byl Ryzner brzo uznán i následován. Dnes už systematická práce Ryznerova zvítězila po Čechách všude. O výzkumech svých psal Ryzner velice poučné články do *Památek archeologických*.

Při druhém sjezdu českých lékařů a přírodozpytců vystavil Ryzner ze svých sbírek soustavné věci, které všeobecně překvapily. Vůbec jsou sbírky Ryznerovy, pokud se týká památek předhistorických, velice bohaty a pro odborné studium důležité. O těch sbírkách vědí nejslavnější archeologové, jako Kopernicki a Virchow, a učené spisy obsahem jich pilně se zanášejí. Těší nás, že můžeme říci: Sbírký ty zůstanou Čechám zachovány; ryzé vlastenectví rodiny Ryznerovy jest toho zárukou.

Dne 9. února 1890 slavil tiše ve kruhu své rodiny šedesáté narozeniny. Přinášíme jeho podobiznu, abychom tedy událost tu z kruhu rodinného vynesli na veřejnost.

„Ach, Josef Mikuláš Boleslavský — to je ten, který napsal drama Katovo poslední dílo, — je-li pravda?“

Ano, mladý pane! A to Katovo dílo dávalo se u všech divadelních společností, na všech ochotnických divadlech, a to při nejmenším tisíckrát po Čechách, v době, kdy o původní repertoár český byla nouze až žalostná, — nemyslíte, že je to značná zásluha? A on psal ještě jiné věci, ten Mikuláš! Jeť on z těch divných lidí starých, kteří šli z práce do práce, z těch vlastenců osmačtyřicátníků, kteří ani na nic jiného nemyslili, než jak kde prospěti národu. Podívejme se trošičku, třebaže jen zběžně, na něho — on už ten žánr vymírá!

Mikuláš je svým povoláním typografem; přerušiv pro nemoc svoje gymnasijské studia, vstoupil do Pospíšilovy tiskárny jako učeň. R. 1848 vidíme ho již jako metteur en page při Havlíčkových Národních novinách, při nichž vytrval po celou dobu vycházení jich. Po dnech svato-dušních byl ovšem také Mikuláš na Hradčanech vězněn a vyšetřován, ale pak pro „nedostatek důkazů“ propuštěn. Později stal se faktorem tiskárny Kateřiny Jerábkové a zde, když roku 1860 stalo se „druhé probuzení“, měl tu čest opět pomáhati při kolébce znovuzrozené žurnalistiky české a prvnímu časopisu českému Času pomoci na cestu životem. R. 1862 stal se ředitelem tiskárny Kobrovy, kde vydávány pod jeho dozorem Naučný slovník, Kronika práce, Zappova Českomoravská kronika atd. R. 1866 stal se majitelem vlastní knih-tiskárny a knihkupectví v Karlíně a vydal množství spisů pro mládež, hospodářských a hlavně divadelních. „Pohořev“ později stal se faktorem tiskárny Šimáčkovy a převedl zde Světozor do majetku Šimáčkova. Roku 1886

konečně stal se ředitelem tiskárny Landfrassovy v Jindřichově Hradci, kdež působí dosud, jsa zároveň redaktorem oblíbeného časopisu místního Ohlas od Nežárky.

Hodnost redaktorskou zastával Mikuláš ve svém životě vůbec častěji. Byl redaktorem Divadelního ochotníka, jehož vydal více než dvě stě svazků; vydával Českou Thalii a Besedník, založil časopis Český včelař, vydával první typografický časopis český Veleslavín, redigoval Kalendář koruny svatováclavské, devět sbírek Merend, Mošnovy, Čadkovy a Stankovského Sólové výstupy atd. Pro satirický spisek Šotek, který v jeho tiskárně vycházel, byl opět obžalován a po druhé do vazby dán. — Rozumí se samo sebou, že sám byl také pilně spisovatelsky činným. Psal krátké povídky do časopisů. Byl divadelním referentem Mikovcova Lumíra. Vydal ilustrovaný překlad Andersenových Báchorek. Napsal do Kroniky práce původní dějepis českého knihtiskařství. Přeložil, zpracoval a původně napsal na třicet divadelních kusů. Vydal předloním krásný spis Malebný průvodce po městě Jindřichově Hradci. U Emila Šolce v Telči na Moravě vydal vloni Besední přátelské večery. Chová v rukopise sbírku společenských povídek Chudáci a materiál pro velký Divadelní besedník atd.

Muž, jakým je Mikuláš, musil mít arci také ve společenském životě našem úkol dosti značný. Mikuláš byl členem obecního zastupitelstva v Karlíně a účastnil se ve správě obou tamějších zálož. Byl původcem zařízení Zemské včelařské jednoty, stal se její jednatelem a pořádal sjezdy a výstavy včelařů českých. On založil vzdělávací spolek Typografickou besedu. On byl duší českých divadelních spolků ochotnických, byl skoro deset let ředitelem besedního divadla v Karlíně, na jeho vyzvání účastnilo se při slavnosti základního kamene Národního divadla ochotníků divadelních víc než osm set — a opět „a tak dále“.

Snad se leckdo podiví, že ovocem jeho píce nezůstaly alespoň tiskárna a knihkupectví vlastní. Řekli jsme už

nahore: „pohořel“! Byl totiž také členem pražského Družstva divadelního, a když nastala svého času potřeba stavěti nové divadlo letní — Nové divadlo české —, připltl se se svými penězi a . . . , a když mu pak byl prodán dům i závod a on se svou rodinou stěhoval se z vlastního domu pryč, měl v kapse 40 kr. . . .

JOSEF KLIČKA

Klademe dva výroky o Josefu Kličkovi vedle sebe. První: „Skladba ta (Pohřeb na Kaňku) náleží k nejvýznamnějším a nejlepšími v nové hudební literatuře české, pro svůj vzlet v jednotlivostech, pro vroucí případnou náladu i pro celé uspořádání směrem uměleckým beze všeho bažení po efektu.“ — A druhý: „Vadou jeho jest, že jest *příliš* skromný.“ — To jsou dva výroky zajisté pochlebné i charakteristické zároveň.

Josef Klička náleží dnes ku předním našim autoritám hudebním: on je nejpřednější virtuos na varhany, výborný pianista a nadějný skladatel. Jest ještě mlád, jeho život i jeho nadání rozvíjely se v domácích našich kruzích, viděli jsme ho takřka před sebou růsti, a takž dobyl sobě záhy uznání u nás vzdor té výše dotčené velké skromnosti své. Narodil se dne 15. prosince roku 1855 v Klatovech. Studoval s vyznamenáním na pražské varhanické škole a záhy počal skládati, i utvořil se svými spolužáky Knittlem, Jiránkem, Hartlem a Holým Kruh mladých hudebníkův, jenž pořádal koncerty a provozoval v nich ukázky ze svých skladeb. Z těch líbila se orchestrální fantasie Kličkova nejvíce; mimo ni pak složil v tu dobu také již velikou mši. Roku 1876 stal se kapelníkem při Švandově divadle v Plzni, po dvou letech kapelníkem při českém divadle v Praze a roku 1885 jmenován profesorem varhan při škole varhanické. V těch

letech složil různé vložky k dramatům, hudbu k básni Jaroslav ze Šternberka, tři vokální mše, operu Spanilá mlynářka a konečně Pohřeb na Kaňku, velkou dumu z husitských dob pro soli, sbor a orchestr. Tato krásná skladba byla provozována Hlaholem v prosinci roku 1886 a bude příštího měsíce opět provedena v Rudolfině. Mimo to složil více sborů pro smíšené a ženské hlasy s průvodem orchestru, několik skladeb pro varhany (Fantasie vydal loni tiskem Bursík & Kohout v Praze) a nyní píše velký Hymnus pro sbor s průvodem varhan, jež opět Hlahol provéstí hodlá, a sice příštího roku.

OTA PINKAS

Všeobecná soustrast pro úmrtí Oty Pinkasa, kteráž rozšířila se celou Prahou a která spíše ještě dále roste, než aby jí ubývalo, má dobrou svoji příčinu. Muž mladý, plný síly, kypícího na pohled zdraví, těšící se blahobytu i štěstí rodinnému — a zachvácený pojednou mrtvicí ranou — toť o sobě už případ dojemný; ale konečně stává se podobných případů více a přece soustrast nepřesahuje okruh rodinný a přátelský. Ota Pinkas byl však občanem, jakých u nás bohužel nemnoho a jichž by česká naše věc potřebovala řady mohutné. Byl tedy požehnán statky a uměl také statek svůj držet a množit, ale to nebylo koncem jeho snahy: Pinkas byl ctižádostiv, v šlechtném slova smyslu, a chtěl býti také spoluobčanům svým něčím platen. Nebyloť v národním životě našem skoro žádné vznešenější stránky, aby on nebyl chtěl při ní spolupůsobiti: literatura, divadlo, ano i politika měly v něm stoupence co nejhorlivějšího.

Snad že mnohý nebyl zrovna naprostým obdivovatelem Pinkasovy činnosti spisovatelské, předně dramaturgické. Snad že také mnohý nesdílel Pinkasovy politické

náhledy a nestál při straně jím podporované. Ale tolik mu neupřel nikdo, že Pinkas pracoval s jistým talentem, že pracoval s neunavnou pílí ve všem všudy tak svědomitě jak věru ne každý. Dále také, že byl to muž obětovný, který pro českou věc měl vždycky radostně ochotný peníz.

Česká literatura má od Pinkasa velké a skvostné dílo Cesta po Španělich — první to české dílo o Pyrenejském poloostrově vůbec. Dále máme od něho řadu divadelních her, jež vesměs byly přijaty s uznáním, udrží se ještě léta na repertoáru a staví Pinkasovo jméno na úroveň s tak mnohým jmenem německým, s nímž se po časopisech setkáváme každou téměř chvíli. Jsou to veselohry Zaměnil datum, Sedlák milostpán, Fotografie, pak činohra Nerovné manželství; v rukopise zůstavil ještě jedno drama a libreto k operetě, jejíž děj vážen z národního života španělského. Do různých časopisů psal povídky, humoresky, cestopisy atd.

Hlavně a s největší chutí byl Pinkas činným ve Družství Národního divadla. Tomu náležel od r. 1880, byl pilným jeho jednatelem a několikrát zastával po delší dobu ředitele Šuberta, když tento v záležitostech uměleckých musil do ciziny nebo užíval dovolené. Rozumí se samo sebou, že při všech předních spolcích našich byl Pinkas členem zakládajícím neb alespoň přispívajícím; v místním pražském odboru Národní jednoty pošumavské byl docela předsedou.

Ota Pinkas narodil se v Praze dne 2. března 1849, byl tedy teprve čtyřicet let stár.

Za svůj spis o Španělsku vyznamenán rytířským řádem Karla III.

Z uměleckého dvouhvězdí Ticháček a Píšek byl nám Píšek osobně známější, poměrně sympatičtější a byl také české věci naší více platen. V té době, o níž jsme už řekli, že v ní „národní život náš manifestoval se na zevnějšek jen hudbou, jen písní“, byl to Píšek, který — nechť v Londýně, nechť ve Vídni, nechť jinde — skutečně českou písní, ať už národní nebo umělou, pro český národ vzbuzoval zájem mocný. A ku podivu! Ještě dnes mluví hudba za nás v cizině nejpůsobivější slovo, ještě dnes skladatel Dvořák a virtuos Ondříček jsou tam nejlepšími interprety českého ducha, a zrovna jednomu z nich, Ondříčkovi — tenkrát ještě velmi mladému —, Píšek tu budoucnost předpovídal!

Českými písněmi národními, písní „Těšme se blahou nadějí“ a vždy nejraději ještě přidávanou písní „Kde domov můj“ budil Píšek pravý entusiasmus. Zahraniční časopisy psaly o jeho koncertech perem až přenaděšeným. Na svých uměleckých cestách stavíval se ale Píšek rád v Praze, vyhledával zde ryze české společnosti a tu pak vypravovával epizody, jež posluchačům utkvěly v paměti provždy. Stůj zde krátce jedna ta jeho událost: Kdysi koncertoval zase v Londýně. Píseň „Těšme se“ dozněla a sálem burácel hromový potlesk. Konečně sestoupil Píšek s podia a tu přikročil k němu jakýs jeho známý: „Prosím, odeberte se laskavě tam k tomu oknu. Za oponou stojí tam muž — rozplakal se při vašem zpěvu — štká jako dítě!“ Píšek přistoupil k neznámému pánu. A ten mu křečovitě objal ruce: „Jsem Krov — skladatel té písně! Nikdy ještě — —,“ ale pro pláč ani nedomluvil! —

Rozvoji českého umění ovšem neprospěli ani Ticháček ani Píšek, umělecká díla jejich působila ve prospěch Německa: oba byli výteční pěvci operní a zároveň výborní herci, i stali se předními harcovníky německé hudby

moderní. Pišek žil déle než třicet let ve Štutgartě, kdež si ho byli připoutali ku dvornímu divadlu smlouvou doživotní a kdež skonal dne 16. února roku 1873. Syn jeho je tam podnes dvorním radou.

Jan Pišek narodil se dne 14. října 1814 ve Mšeně, nedaleko Mělníka. Životopis prvních jeho let je životopisem všech těch chudých hochův českých, z kterých napotom se stali slavní pěvci: záhy pozorován talent, obdivován hlas, používáno hocha ke službám na kruchtách atd. Později pak kolísání a nejistota, na jakouže vlastně dráhu se dáti, až konečně arci zvítězí láska k umění. U Piška však trvalo kolísání obzvláště dlouho. Studoval práva, byl pak angažován u pražského divadla (vystoupil po prvé dne 24. června 1835, a sice jako Orovist v Normě), zanedbáván a tím roztrpčen opustil divadlo a šel domů k hospodářství; odtud se zase vybral na studie do Vídně, chtěl se tu také stát již úředníkem, — ale pojednou divadlo připoutalo ho zas k sobě. Náhodou přišel do Brna, když odtamtud byl zmizel první baryton. Pišek převzal narychlo úlohu Richarda v Puritánech a nesmírně se líbil. To bylo 2. dubna 1838 a od té doby datovalo jeho štěstí a rostla jeho sláva. Zpíval pak ve Vídni, v Pešti, ve Frankfurtě, načež angažován tedy doživotně při dvorním divadle štutgartsském.

Na Piškův rodný dům ve Mšeně zasadí tamější zpěvácký spolek nyní pamětní desku.

DR MORIC BAŠTÝŘ

Kdybychom chtěli učiniti špatný vtíp — on by to ale nebyl vůbec žádný vtíp, nýbrž spíše palčivá, bolestná pravda —, řekli bychom, že přinášíme dnes podobiznu Dra Baštýře, profesora zubního lékařství, z důvodů „časových“: nyní že dle pořekadla u nás „dobře jazyk

za zuby mítí“, a on že by mohl tedy té bezpečnostní ohrady naší dobrým býti strážcem atd. Je-li pravda, pane profesore, že s těmi svými zuby jsme nějak v koncích? Tolik je jisto: „*Těmi* zuby té kůže nedotáhnem!“ jak se v Čechách říká. Ani na pořádné skřípání už nám nestačí — nepozorujete, pane profesore, že se nám vystrkují někde nějaké nové?

On arci muž takový, jakým Dr Baštýř vskutku a uznaně je, *vždycky* je „časový“, vždycky pro nás velice zajímavý. Baštýř je židem, a sice jedním z těch, bohužel nečetných, v nichž vidíme vtělený náš ideál českého židovstva, i muž o myšlenku českožidovskou velice zasloužilý, vlastenec nadšený, Čech obětavý. Takových židů kdyby u nás působilo třeba jen do sta, rázem by bylo vše zapomenuto, čím židovstvo již na národu našem se provinilo, a antisemitismus by u nás v Čechách věru neměl ani na píď půdy. Baštýř jako student byl starostou našeho Akademického spolku. Jako lékař venkovský, sídlem svým po více let v Ústí nad Labem, byl vůdcem tamější české strany. Jako profesor české university je miláčkem posluchačů, je zakladatelem zubního léčení na české poliklinice, je spisovatelem učební knihy Zubní lékařství atd. On je členem zastupitelstva obce pražské, byl starostou náboženského českožidovského spolku Or Tomid, je referentem Spolku českých lékařů pro zubní lékařství, spolupracovníkem Odborné pathologie a terapie, byl mnoho let jednatelem Spolku pro vystavění akademického domu, pokladníkem Sboru doktorů lékařství atd.

Dr Baštýř je v Praze osobností všeobecně oblíbenou a jako zubní lékař má asi praxis největší. Zubní lékařství je dnešního dne asi nejvyhledávanějším a nejnamáhanějším odborem lékařským — zuby měly vždy svoje odborníky i v lékařství prostonárodním, kteréž veškeré bolesti jejich léčilo jen „bukvicovou vodou“ a veškeré operační výkony svěřovalo „vesnickému kováři“; dnes pak je k němu zapotřebí důkladných všeobecných vědomostí

lékařských, značné obratnosti chirurgické, zkušeností estetických a bůhvíčeho ještě! Zubní lékař dnes pomáhá nejen od katarů ozubice, od různých nemocí zubiny, vytrhává zuby nadobro zkažené a zapevňuje zuby nakotlalé, on je vůbec pomocníkem v nehodách sterých a pravým korektorem lidské krásy. On pomáhá řečníkům k plnému, zvučnému zase hlasu, on kulatí dívčí tváře, on dodává nevěstám posledního lesku, on — kdyby chtěl — mohl by vyprávěti o „falešných perlách“, o řídkosti „zubů moudrosti“, o hojnosti „zoubků zlatých“ — ach, co by mohl dnešního dne zubní lékař všechno vypravovat! —

Dr Moric Baštýř narodil se roku 1836 v Dřítěni (okresu hlubockého) a studoval v Písku, Budějovicích a v Praze. Promovován, byl po více let praktickým lékařem na venkově, až roku 1871 vrátil se do Prahy a stal se odborníkem. Dlouho dost pracoval ku svému ideálu státi se učitelem akademickým, až toho dosáhl po zřízení české university a habilitoval se jako docent zubního lékařství. Na jeho přednáškách, přehojně navštěvovaných, chválí se slovo vždy jasné, výklad vždy přesný.

FRANTIŠEK HERGESEL
A ANTONÍN PROCHÁZKA

„Umělci dvojčata“ říká se v pražských kruzích sochařům Hergeselovi a Procházkovi. Přinášíme dnes jich podobizny a ihned pro orientaci čtenářovu podotýkáme, že na obrázku našem sedí podle abecedy: napřed, vlevo od diváka, je Hergesel — vpravo Procházka. Spojili se ku společné práci umělecké, jsou zhusta pospolu jmenováni, a proto název „dvojčata“. Podobné spojení dvou umělců není nijak neobyčejné; vyjma hudbu a malířství setkáváme se s dioskury-umělci na všech stranách: často

v architektuře a ještě častěji v literatuře. Spojení takové bývá učiněno předně arci kvůli stránce obchodní, a zajisté že také oba naši čeští sochaři měli tu stránku pilně na zřeteli. Ale podotknouti hned sluší, že jim obchod není jedinou a hlavní věcí, že jest při nich opravdová a velká snaha umělecká, a dle toho náležejí jmena jejich u nás dnes k nejváženějším. Hned první jejich společná práce, zadaná při konkursu na *pomník bratři Veverků*, byla poctěna druhou cenou. Jaký výsledek měla jejich snaha při nynějším konkursu na *rudolfinský fontán*, je čtenářstvu v živé paměti.

Co ze životopisu jejich sděliti můžeme, není ani pestré ani zvláště zajímavé. Oba jsou Pražané: František Hergesel narodil se zde roku 1858, Antonín Procházka roku 1849. Po některých nesmělých a také nevalně úspěšných potyčkách s „vědou“ na různých učilištích pražských vstoupil Hergesel roku 1875 na akademii a tu také s dobrým prospěchem absolvoval. Mezitím ovšem se mu podobalo, že má také talent politický; poněvadž ale za svůj první praktický pokus (při demonstraci na oslavu, že padlo Plevno) obdržel od slavného soudu jenom 14 dní lehkého vězení, viděl, že talent jeho na větší věci nestačí, a vzdal se proto raději vší politické ctižádosti. Zato tím snažněji věnoval se umění, založiv si už roku 1882 svoje vlastní atelier, a je také od toho roku ve spojení s Procházkou.

Procházka vyučil se sochařství u Hergeselova otce († 1866), šel pak na cesty a prodlel dvě leta v Řezně. Po návratu svém snažil se navštěvovati akademii alespoň jako žák mimořádný; ale i té výhody dostalo se mu jen po jeden semestr. Náhradou pak mu bylo, že stal se žákem tenkrát již uznávaného Myslbeka.

Hergesel a Procházka pracují tedy společně, ale od každého z nich je známa také řada prací cele samostatných. Ze starších děl Procházkových uvádíme sochu sv. Rocha na Strahově a sochu sv. Jiljí pro Milevsko. Na Prašnou bránu dodal alegorické figury Spravedlnosti a Trpěli-

vosti. Při konkursu na pomník Sladkovského vyznamenán třetí cenou. Z dalších prací uvádíme dvě sochy pro Museum Pile a Ušlechtilost, čtyry sochy pro radnici v Lounech, skupinu Noc na Grandhotel v Praze a sochu Obchod pro dům architekta Blechy v městském sadě. — Z Hergeselových prací stůj zde skupina Den pro Grandhotel, nadživotně velké sochy Sokola a Studenta pro dům architekta Rechziegela, konkurenční skupina pro Museum Věda, socha Průmysl pro dům architekta Blechy atd.

Z prací společných připomínáme ještě zdařilé výzdoby, umístěné na pražském chudobinci.

SOŇA ŠECHAVCOVA

Slečna Soňa Šechavcova, nynější náš milý host, jest rodem Ruska, jest žákyní u nás tak upřímně ctěného Bülowa, jest přítelkyní české hudby, jest vysoce nadaná mladá virtuoska — lepšího doporučení k nám do Prahy nemůže se věru nikomu již ani dostat.

Mládí její klíčilo a sílilo na širé stepi ruské, duch její rozvíjel se pak ve svobodném Švýcarsku, tedy v zemi, jejíž školství jest asi nejpokročilejší, a uměleckého ošetření konečně dostalo se talentu jejímu takovými autoritami jako Liszt, Bülow, L. Brassin a j. Soňa Šechavcova narodila se 14. dubna 1869 v Kollodnoji, na hranicích maloruských. Bude asi ve všech její biografích příště vždy vyprávěno, že ona a sestry její byly vychovávány jako hoši, že jezdily na nejdivočejších koních, atd., a dosti zajímavé to faktum stůj tedy také zde. Po smrti otcově odebrala se roku 1876 celá rodina do Švýcarska a Soňa obdržela v Lausanně své školské vychování. Pak hned kvůli patrnému talentu věnována hudbě a poslána na konservatoř do Petrohradu. Později

zdokonalovala se po nějaký čas ve Výmaru u Liszta, ještě později v Lipsku, ve Frankobrodě a v Hamburce u Bülowa. Dle vlastních slov její naučil ji tento „pravé lásce k umění, naučil práci a vytrvalosti“.

Soňa Šechavcova je tak mlada, že vzdor nynější už virtuosnosti její musí se o ní přece říci, že nalezá se bohdá teprve na počátku skvělé dráhy umělecké. Koncertovala ovšem s úspěchem co nejrozhodnějším už v Petrohradě, v hudebně nejpřednějších městech německých, téměř ve všech důležitých městech švýcarských a jinde; avšak předním umělcům předepsané „turné světové“ teprve ji očekává. Prorokují jí, že zaujme místo vedle nejslavnějších sil koncertního podia, a kdokoli její umění seznali, stávají se toho proroctví nadšenými věrci.

DR VÁCLAV STEFFAL

Byly bychom podobiznu universitního profesora Dra Václava Steffala už dávno přinesly, ale — upřímně řečeno — my jsme se ho tak trochu bály. Nevěděly jsme určitě: má, nemá nás Humory rád? — a nevíme to vlastně posud! Víte: Dr Steffal je anatom — popisný, topografický, plastický a nevíme ani jaký ještě anatom, k tomu ve svém oboru uznaná autorita, a také prý znamenitý kreslič lidských těl — nu a v tom jsme my Humory, jak známo, přece konkurenti! Ovšem, my máme co do anatomie lidských těl zcela zvláštní názory svoje: na příklad dvě levé ruce na jednom těle zdají se nám někdy věc zcela pravidelná, palcový život na sáhových nohou nám se líbí a ze čtyrhranné nebo šišaté hlavy míváme už docela obzvláštní své potěšení! Také jsou někdy naše anatomické náhledy, abychom tak řekly, dokonce až schválné, a proto věru nevíme, jakže to vlastně Dr Steffal myslel, když prý kdysi řekl: „Ne,

tyhle Humory, co ty dokážou v anatomii —!“ — — ale ať už to myslil jak chtěl, konkurence na stranu — my dnes dáváme jeho podobiznu! —

Dr Václav Steffal je — lze to říci bez fráze — jedním z nejpřednějších a u studentstva také nejoblíbenějších profesorů naší university; důkazem byly už jednohlasnost a potlesk, s jakým jmenován čestným členem Spolku českých mediků. Jeho výklady jsou lehce srozumitelné, provázené velmi zdařilými kresbami případnými, a také mimo síň učební je on českému studentstvu vždy upřímným rádcem a pomocníkem. Narodil se roku 1841 v Rodinově u Jindřichova Hradce. Jako medik byl miláčkem slavného anatoma profesora Bohdálka, který ho už jako posluchače lékařství učinil svým prosektorem. Promovován roku 1868 na doktora zastával za nemoci Bohdálkovy a pak po jeho odstoupení přes rok profesuru anatomie a byl by se stal už tenkrátě řádným profesorem na universitě, kdyby české síly po pádu Hohenwartově byly vůbec ještě měly v Praze přístup na universitu. Byl tedy asistentem v porodnici, pak okresním lékařem pražským, až roku 1883 povolán na znovuzřízenou universitu českou jako profesor anatomie popisné a topografické. Na pražské akademii malířské zastává po drahá již léta profesuru pitvy plastické.

Jeho zvláštní zásluhou jest založení sbírek při ústavě anatomickém, jež jako přednosta upravil na základech nejmodernějších.

Rozumí se téměř samo sebou, že Dr Steffal byl a je posud i literárně činný. Psal pilně vědecké články časopisecké, anatomické úvody k jednotlivým dílům odborné pathologie a therapie, články do slovníků naučných atd. Jeho spisovatelským cílem jest však vydání úplné knihy české o anatomii popisné i topografické, založené na nejnovějších výzkumech vědy. Záhy vyjde od něho už tiskem velká příruční kniha anatomická.

MARIE NIKOLAJEVNA
MUROMCEVA-KLIMENTOVÁ

Paní Marie Nikolajevna Muromceva-Klimentová je teď po druhé naším hostem. Líbila se nám před rokem tak, že jsme ji zaprosili, aby návštěvu svou brzy zas opakovala, a jí zase líbilo se navzájem u nás, takže naši žádosti ochotně vyhověla.

Ve trojím vzhledě paní Muromceva je nám tak milým hostem. Za prvé jako Maloruska — vždyť Malorus rozumí Čechovi téměř jako Slovák, a Čech arci zase Malorusovi. Dále jako umělkyně znamenitého vzdělání a vynikajících hereckých schopností. A konečně vůbec jako paní neobyčejného, co nejbohatěji vyvinutého ducha. Paní Muromceva byla loňského roku přemilou hostkou českých společností, a kamkoli přišla, všechno okouzčila. Choť její je slavný ruský právník, jehož jméno staví se vedle Savignyho. Je výtečný znatel dějin římského práva. Jest spisovatelem celé řady spisův z oboru římského práva soukromého a právní filosofie (jeho spis o právní dogmatice přeložen drem Esmarchem do němčiny a opatřen úvodem pro spisovatele zcela neobyčejně lichotivým). Jest redaktorem předního ruského časopisu právníckého. Je nyní hledaným advokátem moskevským a byl tam dříve též profesorem universitním; opustil stolicí učitelskou pro liberální smýšlení své, ale vláda ráda by ho zase uvedla zpátky na dřívější místo.

To všechno, co jsme právě teď mimotně zde uvedli, na pohled ovšem nesouvisí se životopisem divadelní umělkyně; avšak paní Muromceva jest právě zcela obzvláštní paní, kteráž nespokojila se pouze s vědomím, že je manželkou slavného právníka, nýbrž stala se i účastnicí mnohých studií jeho, pomáhala mu při redakci jeho časopisu a je sama takovou znalkyní římského práva, že překvapila tím učené kruhy pražské.

Širší obecenstvo arci zajímá paní Muromceva předně

jako operní umělkyně dramatická. Dotyčné její studie byly žehnány zvláště příznivými okolnostmi. Jejími učiteli na konservatoři moskevské byli Galvani a Mikuláš Rubinštejn. Jejím estetickým rádcem byl sám Ivan Turgenev. A později studovala v Itálii ještě u Ronconiho, a právě nyní dovršovala zkušenosti své u mistrů a divadel pařížských. Kritikové mají o hereckém nadání a o umělecké vybroušenosti paní Muromcevy veskrz jen úsudek pochlebný.

HARRIETA ELISABETH
BEECHER-STOWEOVÁ

Hned jak před nedávnem oslavovali Američané svoji Beecher-Stowe, chystali jsme také my podobiznu její: počítáť se žena ta mezi velduchy lidstva, ku skvostům jeho duševního a dějinného pokladu, a náleží tedy celému lidstvu. Ale podobizny časovějšího rázu posunuly uveřejnění až po sám dnešek.

Jmeno Harriety Elisabethy Stoweové, rozené Beecherovy, čili jak se kratčej píše a říká, Beecher-Stoweové, náleží k nejproslulejším jmenům ženským. Jsou a byla ovšem v dějinách jmena ještě na slovo branější; ale málokteré je stejně čistého a jasného zvuku. Ba jsouť i ženská jmena literárně slavnější a výše stavenější — Beecher-Stowe (čti byčr-stú) proslula jako spisovatelka — a uvádíme pro příklad paní Staëlku neb George Sandovou; ale těm kterým pomáhala ku světové známosti celá i století, a jsou přece jenom známa v určitých, vybraných kruzích, a s *takou vřelou rychlostí*, s jakou se rozlétlo světem jmeno Beecher-Stowe, nerozlétlo se jiné jmeno žádné. Její povídka *Chatrč strýčka Toma* dožila se během *desíti* let v Americe 72 vydání, mimo to vyšla patiskem alespoň dvacaterým v Anglii, byla přeložena

do všech jazyků, jimiž lidé vůbec tisknou a čítají, byla zpracována dle berlínského divadelního almanahu neméně než devatenáctkrát pro jeviště atd. atd. Podobně rychle, přece však ne tak všeobecně vešlo ve známost jen ještě Napoleonovo dílo o Juliu Caesarovi; ale zde byl to panující tehdá v Evropě „cesarism“, který pomáhal k úspěchu, kdežto u slavné Američanky pomáhaly vznešený lidský účel, naprostá pravda, slovesné umění.

Jméno Beecher-Stowe je spojeno s jedním z nejvýznamnějších dějinných momentů našeho lidstva vůbec: se zrušením veškerého otroctví v Severní Americe. S oním bystrým a jemným citem, který naši Němcovou a naši Světlou přivedl k tomu, že porozuměly pravému jádru našeho lidu a dovedly je pak pravdivě i umělecky vylicit, přistoupila také Beecher-Stowe ke studiu života a útrap těch lidí nebohých, kteří až po presidenta Lincolna v Americe byli spjati okovem otrockým a jichž počet šel do milionů. Její Strýček Tom je jakoby jediný výkřik zoufalosti a výkřik ten zatřásl skutečně celým světem. Dnes již nelze ani dolíčiti, jaký dojem činila kniha ta v letech padesátých. Nejenže se o ní všude mluvilo a psalo, ale kdo jí nečetl, byl vůbec považován za barbara. A když se o knize mluvilo, dělo se to se slzami v očích. Byl-li ale dramatisovaný Tom uveden na jeviště, děly se v divadlech scény přímo revoluční.

Beecher-Stowe narodila se v Lichtfieldu ve státě Connecticutu 15. června 1812. Byla dcerou protestantského kazatele a nabyla pečlivého vychování, takže již v patnáctém roce svém stala se společnicí starší sestry ve vedení ženského semináře v Hartfordu. Provдалa se rovněž za kazatele. A roku 1850 — tedy zrovna před čtyřiceti lety — napsala po některých už zdařilých pokusech v různých časopisech tu svoji Chatrč strýčka Toma. Uveřejňovala ji nejdříve v jistém týdeníku protiotrokářském, načež ji otiskla o sobě a vydala ve dvou svazcích roku 1852 v Bostoně. Výsledek byl, jak už řečeno, sensační. Když pak přece ozývali se někteří

hlasové, pochybující alespoň o úplné pravdivosti jejího líčení, vydala Beecher-Stowe roku 1853 spis obranný, dotvrzující své údaje doklady úředními a autentickými.

Povídka ta nezůstala ovšem jedinou větší literární prací oblíbené spisovatelky (vydalať po dvojí své návštěvě Evropy také dvě velice pozoruhodná díla cestopisná), ale — co se téměř samo sebou rozumí — zcela stejné sensace nevyvolal už její spis žádný.

FRANTIŠEK TUMA

Narcissus Nepomucenus je název svatojanské kantáty, kterou v minulém věku pražští „páni muzikři“ výročně provozovali na kruchtě svatovítského chrámu. Bývala k tomu cíli zvolena jakožto ze svatojanských kantát „nejlepší“. Skladatelem jejím byl František Tuma, a nevíme ani, kolikasté opus z jeho prací to bylo.

František Tuma náležel k nejvýtečnějším skladatelům českým. Věřu že už jest čas, aby do toho Slavína české hudby, v němž dosud tak temno, konečně vniklo trochu plného světla. Myslíme, že hudba česká mnohem dříve dostoupila vzácné umělecké výše, nežli jak se dosud tuší, ba že sahají díla její cenná snad až dosti daleko před nejstarší slavné církevní skladatele vlašské. Soudíme tak podle nevyrovnané krásy chorálů husitských, které se dosud zachovaly ve zpěvnících severních Němců a které po hudební stránce jsou asi z doby před patnáctým stoletím. Jest už čas, aby dějiny české hudby byly zkoumány důkladně. Je tomu bezmála čtyřicet let, co v Lumíru učiněn návrh na založení hudebního archivu při Českém museu. Od té doby nestalo se v té věci praničeho a máme věru dosti velikých korporací uměleckých vůbec a hudebních zvlášť, které by se mohly myšlenky ujmout.

Z uznání domácího i cizího těšivali se výtečnější skla-

datele čeští skoro vždycky, rovněž bývala jejich údělem přízeň těch, kteří vládli světskou mocí i vezdejšími statky. Také Tumův život byl obojím směrem ojasněn. František Tuma narodil se 2. října 1704 v Kostelci nad Orlicí. Český kancléř hrabě Kinský dal jej vycvičiti a Tumovy vlohy záhy se jevily v rozmanitých skladbách. Roku 1741 byl jmenován dvorním skladatelem a těšil se později také zvláštní přízni Marie Terezie. Po smrti manželky své odebral se po způsobu vlašských skladatelův do kláštera, a sice v Gerasu, kde po šesti letech neunavné práce roku 1774 zemřel. Náš Slovník naučný o něm praví: „Pracoval velmi rychle, ve třech dnech obyčejně dokončil mši. Skladby jeho vynikají původností a výborným provedením a patří k nejznamenitějším skladbám toho druhu.“

Světlem tehdejších skladatelů našich byla skoro jen kostelní kruchta, dnes jsou jím vedle té obě hemisféry. Život lidstva se mění.

DR OTOMAR NOVÁK

Tyto dny přestěhována hlavní a jak myslíme poslední část Barrandových sbírek do nového Musea; starost o celou tu sbírku obrovskou a nezměrně cennou, kterouž Barrande odkázal českému národu, měl na sobě Dr prof. Otomar Novák. A tyto dny dotiskují se zároveň také již první dodatky k velkolepému dílu Barrandovu o silurském útvaru v Čechách, a práce ta stala se též údělem Novákovým. Prof. Dr Otomar Novák považován i nejkompetentnějšími kruhy vůbec za nejlepšího nástupce Barrandova, a to je zajisté nejlichotivější soud, jakého se mladému tomu učenci posud mohlo dostat.

Paleontologie, jejímž pěstitelem a učitelem je Dr Novák, je mezi vědami jednou z nejmladších a záro-

veň nejpoetičtějších. Jednáť o životních zjevech, jaké byly na povrchu zemském v době předpotopní. Vyžaduje při obrovském materiálu svém i při novosti své píle vskutku neúmorné, soudu co nejostřejšího, ano i té fantasie, která při nových vědách uvádí pracovníka často na nejpravější cestu, — ale zároveň také onoho klidu, který se ani nejlesklejším a nejvábnějším obrazem nedá svést na scestí, — a všechny ty krásné vlastnosti uznávají se na pracích Novákových. Jeho jméno je dnes již známo veškerému učenému světu a jeho spisovatelské práce, uveřejňované ponejvíce v aktech učených společností, citují se všude jako pramen a doklad. Nemůžeme zde ovšem vyjmenovati všechny ty práce jednotlivé. I vzdělanější laik zná z paleontologie beztoho jenom to, že existují otisky ryb a kapradin, že existuje množství zkamenělých lastur a že jednou bývali na povrchu zemském prazvláštní, přepodivní tvorové, kteréž dnes nazýváme trilobity a jež sobě paleontologie pro tu jejich zvláštnost i hojnost obrala též za odborný odznak svůj. Ostatně nemusí laik ani tak přespříliš proto si zoufat — na př. hned ta říše trilobitů, ačkoli už po mnohá desítiletí zkoumána a hojnými druhy zastoupena, přec ještě dodnes je zahalena rouškou namnoze neproniknutou. Stačí, že jsme z prací Novákových uvedli dodatky ku dílu Barrandovu, a připojujeme k tomu jenom ještě, že Novák dokonává přípravné práce, rozsáhlé i namáhavé, k velkému dílu o českých silurských korálech.

Dr Otomar Novák narodil se v Hradci Králové 16. listopadu 1851, a je tedy dosti mlád, aby mohl do- státi velikým, na něho čekajícím úkolům. Studoval v Praze a dosáhl zde také filosofického doktorátu. Byl asistentem při Museu českém a při učební stolici profesora Krejčího na české technice. Později suploval po Krejčím na technice, až se roku 1882 habilitoval za docenta paleontologie a geologie na české universitě. Nyní zde působí už několik let jako profesor řádný a náleží k miláčkům českého studentstva.

„Přátelé české satiry mají příležitost k dobročinnosti. Přes sedmdesát let stará paní Moserová, vdova po českém románopisci a satiriku Bedřichu Moserovi, nešťastným pádem nedávno sobě ublíživši leží těžce nemocna a nalezá se v bídě. Paní Moserová bydlí v Uršulinské ulici číslo 4 nové v přízemí, roh ulice Uršulinské a Ostrovní.“

Tak asi zněla zpráva, kterou časopisy přinesly před několika dny, a my tu zprávu ochotně opakujeme. Jednáť se o nalehavou potřebu a my víme, jak snadno se zapomínají zásluhy mrtvých a jak těžko se dobývá soustrast živým. Věru ale — přesmutná to „svatodušní vzpomínka“ na „osmačtyřicátníka“ Mosera! Kolik asi „osmačtyřicátníků“ žije nám ještě dnes, a kolik jich asi vůbec bylo nebo jest, kteří v životě svém dožili se nějakého blaha! Vzpomínka na čarovný rok 1848 musila jim býti náhradou za všechnu trýzeň.

— Bedřich Moser měl pro satiru zcela neobyčejný talent. Totiž pro satiru politickou. Ačkoli žádný z dotyčných, jím založených časopisův netěšil se dlouhému trvání, přece množství Moserových vtípů žije podnes mezi námi, ačkoliv ti, kteří je pronášejí, převážnou většinou nejsou si vědomi původu jich. Uvedeme zde jenom známé: „Vy se divíte, že mluvíme s naším psem německy? Víte, proto, aby naše děti . . .“ atd. — Moserův vtíp byl kousavý, zažíral se do živého a ovšem nemohl za jistých těch dob novějších dějin našich nalezat obliby v kruzích tehdá šosáckých nebo snad docela vládních. Zato každý jeho časopis u obecnstva našel obliby neobyčejné a rázem hojného rozšíření.

Bedřich Moser narodil se dne 5. března 1821 v Mitově v Plzeňsku a zemřel zde 21. února 1864. V březnu r. 1849 jal se vydávati první svůj časopis humoristický, proslulé to pak ilustrované Brejle; po třech měsících byly Brejle potlačeny vrchností vojenskou. Moser začal teda vydá-

vati Žihadlo; avšak sotvaže vyšlo první číslo, Moser sebrán a postaven před vojenský soud, který mu přiřknul šestinedělní vězení. Později byl Moser spolupracovníkem Prostonárodního listu, ještě později redaktorem Reichenberger Zeitungu, dokud tento nestal se centralistickým. Na počátku let šedesátých vydával v Praze znova své humoristické Brejle, a když tyto byly také potlačeny, založil Šotka. Tento časopis vycházel pak už jen nepravidelně; neboť dlouhá a trapná nemoc Moserova překážela mu ve všem.

Moser byl výtečný stylista a talent jeho osvědčil se i v oboru opravdovém. Napsalť román Slepá paní a román ten náleží rozhodně k lepším plodům naší beletrie.

ALOIS SEDLÁČEK

Ona neodolatelná, „elementární“ síla, která k divadelnímu umění přinutila už na statisíce lidí, přinutila k němu také našeho Aloisa Sedláčka. Bylo by zbytečno analysovat, v čem vlastně ta síla záleží, či lépe řečeno: z čeho vychází; každý dovedl by sám vyjmenovati prameny nejrůznější — lesk a půvab jeviště a všech jeho ozdob i cetek, osobní samolibost, člověku vrozenou tvořivost, chuť napodobovací, napohlednou snadnost výkonů atd. atd. Příčiny bývají různé a nebývá to zrovna vždycky přirozený talent, jenž tedy silou neodolatelnou pracuje tak ku „svému slunci“. Ale zajímavavo bylo by, kdyby mohla se sestaviti statistika, kolik že asi hercův z těch kterých občanských tříd a stavů dostalo se ku divadlu. Není tu vyloučen stav asi žádný. Zdá se věru, že každý člověk na světě domnívá se, také jemu že je vrozen talent herecký, a víme, že ani hlavy korunované neodolaly choutce zkusit své síly na jevišti ovšem soukromém a před obecenstvem, jak se říká, co nejvybra-

nějším. Ale také hercové „řemeslní“, smíme-li výrazu toho užít, rekrutovali se již z kruhů i knížecích, vznešení páni i vznešené dámy působili po léta pod jakýmkoli jmenem při divadle, a lze vskutku říci, že mezi umělce divadelní, do nedávna vlastně ještě kaceřované, dnes již počítati musíme representanty všech stavův a všech stupňů co do rodu i co do vzdělanosti.

Je přirozeno, že tak zvané „nejširší vrstvy společenské“ dodávají divadlům nejvíce posil. Takový „synek z lidu“ přijde po prvé do divadla — a už je osud jeho zpečetěn. Umožňuje sobě častější návštěvy divadla ať již způsobem jakýmkoli, hledá sobě i nalezá všelike styky, pokouší se s rovnými sobě v divadelním umění ať již někde po půdách nebo ve sklepích a již také on točí se provždy s sebou v obrovském tom víru. A je ku podivu, jak rychle každý pak doplňuje sobě, co mu schází na vzdělání literním, a jak vzdělavatelně působí na něho díla básnická, hry rozlušťující vážné úkoly společenské, živé a vtipné kruhy herecké atd.

Takovým „synkem z lidu“ byl tedy také náš Alois Sedláček, narozený 11. prosince 1852 v Praze. Také jemu, jakmile byl spatřil divadlo, nelíbilo se už ani na „lavici školské“, ani na „konidle“ řemenářském, ku kterémuž později byl vázán, a nebylo Sedláčkovi ani ještě celých šestnácte let a již se octnul na venkově jako člen společnosti kočující. Koho zajímá, jakže se Sedláčkovi přitom vedlo, nechť sobě přečte vypravování rozmarné, které on sám podal roku 1885 v Zábavných listech. Vystřídal několik těch společností, hrál pak v Kravíně, byl angažován u Švandy na Smíchově a roku 1878 dostal se za protekce paní Sklenářové k divadlu Národnímu. Postavení jeho bylo zde na počátku hmotně ovšem tak smutné, že hned po osmém měsíci Prahu zas opustil, ale již v červenci roku následujícího byl angažován znova a od té doby stojí v řadách našich umělců a lze říci, že obliby obecenstva přibývá mu každým rokem.

Sedláček je mlád a zajisté také na jeho ramenou leží

kus budoucnosti Národního divadla. Dnes hraje milovníky mladší, mnohé úlohy šaržované, ano i charakterní. Jeho přirozený tón, vřelý cit a elegantní pohyb působí stejně ke zdaru úloh jako jeho vzácná píle a dobré porozumění. Snad nestojí Sedláček dnes ještě zrovna v řadě nejprvnějších umělců českých, ale jisto jest, že neuplyne mnoho let a bude dle zásluhy počten mezi ně.

JAN ZDENĚK VESELÝ

Za Otou Pinkasem v kratičkém čase odešel i Jan Zdeněk Veselý, a náhlá jeho smrt působila stejně mocně i stejně dojemně. A jako smrtí svou byli sobě oba mladí mužové podobni také mnohým momentem svým životním. Práví to pražští synkové, pocházející z rodin ryze českých a vlasteneckých, působili pro své rodiště silou i láskou veškerou. Účastnili se ve veškerém našem ruchu společenském a národním. Povznesli se i na působení literární a docházeli povšimnutí. Byli přátelé českého studentstva a horliví podporovatelé všech našich podniků, vyžadujících obětí hmotných.

Jan Zdeněk Veselý narodil se 14. ledna 1850. Absolvoval gymnasium Akademické a školu obchodnickou a sladovnickou. Po prvé vzbudil mladý muž veřejnou pozornost, když r. 1876 vypuklo srbské povstání. Tu on spěchal hned jako dobrovolník dolů do Srbska a vzal s sebou i několik soudruhů, za něž uhradil veškerý potřebný náklad peněžitý; zprávy odtamtud pak do vlasti docházející vyprávěly o statečnosti českých těch hochův. Přišed zpátky ujal se Veselý po smrti svého otce řízení pivovarského závodu U Myslíků a osvědčil se jako výborný odborník. Hlavní zálibou jeho zůstávalo však pěstování mužné obratnosti a síly; bylť Veselý výborným cvičitelem pražského Sokola, cvičitelem na české reální

škole a jinde. Osobní ráznost jeho osvědčila se při mnohých příležitostech, hlavně však za pověstné „chuchelské bitvy“ (28. června 1881). Následující po bitce té soudní přelíčení opatřilo mu tři měsíce tuhého vězení.

Záhy uveřejňoval Veselý také různé literární pokusy. Psal mnoho feuilletonů cestopisných do politických časopisů (zvláště vzpomínek ze Srbska) a mnoho poučných statí do časopisův odborných (pivovarnických). Vydal Tělocvik pro školy a spolky. Sepsal a vydal brožuru Prokop Holý, nástin historický a biografický. Složil text k operetě Spanilá mlynářka. A v pozůstalosti jeho nalézá se několik dohotovených prací dramatických, zejména pětiaktové drama Žena a přítel.

Minulého čtvrtka vyjel sobě Veselý na velocipedu na Zbraslav a Mníšek a — nenavrátil se už. Náhlost tragického konce jeho způsobila, jak už řečeno, sensaci ve všech kruzích. Jakož praví básník: „Blažen, koho blesk či mrtvice náhle si zchvátí: odpočívej v pokoji! Ale ovšem žal pozůstalých je pak dvojnásobný.“

ADAM MICKIEWICZ

Bratři Poláci chystají se ku krásnému a významnému činu: převezou si tělo Adama Mickiewicze z Paříže do Krakova. A u nás sestavil se komitét ze ctitelů básnickových i ze přátel vzájemnosti slovanské a pracuje k tomu, by cesta mrtvého velikána vedla Prahou. Stane-li se tak, bude to památný zjev v našem životě — jako by veliký meteor přelítl českou oblohou, a nemůže dojem děje toho zůstatí bez plodných následků.

Nejen obdiv, také vděčnost upřímná vede nás k tomu, bychom uklonili se stínům Mickiewiczovým. Duch jeho žije také mezi námi, díla jeho básnická měla i mají dosud značný vliv na rozvoj naší poesie. Jeho překrásné, ne-

překonatelné *Balady* byly mnohému našemu pěvci klasickým vzorem, jeho unášející *Grażyna* naplňovala nás nadšením, jeho *Dziady* učily nás té pravé, té horoucí lásce k národu a živoucí nenávisti proti jeho nepřátelům, jeho *Wallenrod*, jeho *Pan Tadeusz* jsou nám krásným příkladem, jak lze z domácích dějin vážiti podněty k velkým dílům básnickým. Nemáme sice z Mickiewicze všechno převedeno do češtiny, ale máme mnoho a vše to je pracováno s pietou a namnoze velmi zdařile.

Mickiewicz vyvolal na půdě polské celou zvláštní školu básnickou, on také na půdě české našel horlivé svoje napodobovatele. K výši té mohutné lásky vlastenecké, k síle té nezkrotné zášti ke všemu cizáckému ovšem to nepřivedl z domácích našich poetů ještě žádný. V jeho poesii šlehají jenom plameny lásky k nešťastnému národu, on zpíval jenom na základě dějin a jen svému lidu z duše, on i na samu „věčnou krásu“ hleděl jenom prismatem svým národním. A přece vytvořil díla věčné krásy — ba vytvořil je právě proto. Mnozí srovnávají Mickiewicze na př. s Goethem. To porovnání ovšem není správné, ale ono naznačuje velikost Mickiewiczovu, a lze krátce říci: Mickiewicz byl přední genius polský a zůstane jedním z nejprvnějších geniův slovanských. Znalost životopisu Mickiewiczova předpokládáme u čtenářův svých. Narodil se na Litvě roku 1798, vynikl záhy jako učenec i básník, byl pro své politické snahy pronásledován a na různých místech v Rusku internován, žil pak po několik desetiletí ve Francii jako ve druhé vlasti své a zemřel dne 27. listopadu 1855 jako Napoleonův politický poslanec v Cařihradě, odkudž tělo jeho převezeno zpátky a pochováno v Montmorency u Paříže.

Nyní vrátí se tedy zas do rodné země.

*

Připomínáme sobě zde Jana Kollára, dřímajícího na svatomarkském hřbitově vídeňském. Není tomu dávno, že mluvilo se o převezení pozůstatků jeho do Prahy

a umístění jich ve Slavíně na Vyšehradě. Nemýlíme-li se, přičila se tomu vůle výmarského pana Schellenberga, zetě Kollárova. Nyní pan Schellenberg věnoval veškeru literární pozůstalost Kollárovu Českému museu. Snad by k novému vyjednávání byl okamžik teď příhodný.

HENRY MORTON STANLEY

Jmeno Stanleyovo sviští teď vzduchem a tančí nám všude před očima. Všechna možná epitheta, která se dávají rekům a vůbec velikánům, spojena již s jeho jmenem, a všechna možná porovnání s vynikajícími osobnostmi historickými učiněna již s jeho osobou. Geograf Petermann na příklad dal mu příjmi „Bismarck afrického zemězpytu“ a nápad ten považován za tak trefný, že umístěn už i v slovnících konverzačních! Avšak Bismarck má význam veliký jen pro svůj národ, jeho skutky opatřily lidstvu a ještě opatří běd až nesčíslných! — Jiný srovnal Stanleye s Kolumbem, a věru že při vši rozdílnosti obou je přece zase dosti podoby: jsou sobě podobni silou svého vědeckého přesvědčení, podnikavostí a rekovnou neústupností; ale ovšem: Kolumbus — třebaže zčásti náhodou — objevil svět zcela nový, kdežto Stanley osvětlil svět sice již starý, ale téměř ve všem nám ještě neznámý. A také v tom je arci rozdíl, a sice pak na prospěch poslednějšího, že Kolumbus mimoděk přinesl praobyvatelům nových krajů zhoubu, Stanley že myslí jen na spásu jejich.

My žurnalisté právem se chlubíme, že Stanley vyšel z našich řad. Světový sbor žurnalistický přispěl k dějinám lidským mimo tu obrovskou společnou práci svou již také mnohými jednotlivci proslulými: státníky, řečníky, vynálezci, učenci, básníky, cestovateli; a nyní cestovatelem největším: Stanleyem. Životopis Stanleyův

je: boj a cesta, cesta a boj. Mimo řadu cest menších vykonal Stanley neméně než sedm již cest velkých, většinou svrchovaně nebezpečných, jichž každá stačila by na „chlapského“ cestovatele o sobě. Sepsal a vydal o nich celkem pět velikých děl, jež vesměs působila sensací.

Henry Morton Stanley narodil se roku 1843 a sloužil za občanské války americké roku 1861 jako dobrovolník v armádě severní. Když nastal mír, procestoval jako dopisující novinář Turecko a Malou Asii, načež r. 1867 sdílel se na válečné výpravě Angličanů proti Theodoru Habešskému jako zpravodaj časopisu New York Herald. R. 1869 přidělil mu majitel toho listu Gordon Bennet mladší úkol, aby v Africe vyhledal Livingstona, o němž nebylo zpráv; dříve však měl býti přítomen zahájení průplavu Suezského a navštívit Egypt, Cařihrad, Krym, Kaspické moře, Bagdad, Persii a Indii. V lednu r. 1871 přibyl Stanley do Zanzibaru, přeplavil se potom k africké pevnině, a sebrav veliký průvod domorodců, vniknul do nitra tamějších krajův a po velikých obtížích našel dne 3. listopadu v Udžidži na jezeře Tanganjika Livingstona ve stavu zbědovaném, s nímž pak cestoval dále kolem severního konce Tanganjiky. Livingstone zůstal v Africe, kdežto Stanley nastoupil cestu zpáteční a v květnu r. 1872 dospěl zase na pobřeží. O cestě té vydal brzy po svém návratu znamenitý a cenyplný spis *Jak jsem našel Livingstona*. — R. 1873 a 1874 sdílel se Stanley anglického tažení proti Koffi Kalkalimu, králi Ašantů, a popsal potom zase tažení to ve spise *Coomasie and Magdala*.

Roku 1874 spojili se vlastníci New York Heraldu a londýnského Daily Telegraphu a vyslali Stanleje na společné útraty znova do Afriky. V listopadu toho roku opustil Stanley Bagamojo a došel v únoru 1875 jezera Victoria Njansa. Odtud téměř o rok později přibyl k jinému jezeru velikému, dotud neznámému; ale ku hledanému vlastně jezeru Albert Njansa, z něhož vycházejí další prameny Nilu, nepoštětilo se mu přijít pro nespo-

lehlivost průvodců. Oběplul pak celé jezero Tanganjika a na další své cestě k západu plul za nesmírných obtíží a za stálých bojů s domorodci po řece Lualaba, až 8. srpna 1877 octl se ve Mbomě na dolejší Kongu a dokázal tím, že Lualaba a Kongo jsou řekou jedinou. Touto velkolepou cestou určen jest zeměpisný tvar Afriky rovníkové, třebaže jen obrysy všeobecnými. Seznámila nás se splavnými cestami vodními, vedoucími do samého středu Afriky. Již čtyry měsíce po svém návratu pak uveřejnil Stanley spis o této své cestě pod titulem *Temným dílem světa*.

Když roku 1878 pod ochranou belgického krále Leopolda II. založen spolek na prozkoumání a osídlení Konga, vyslán tam zase Stanley a byl pro úkol ten činný od roku 1881 až do roku 1884. Jak známo, založen stát Kongský a Stanley popsal posavadní jeho děje v díle *Kongo a založení státu Kongského*.

Jeho nejnovější a slavná cesta přes celou Afriku, namířená zároveň na zachránění téměř již ztraceného Emina, guvernéra Ekvatorie, je asi každému čtenáři alespoň co do jednotlivých momentův její dle časopiseckých zpráv zhruba a všeobecně známa. Právě také vydán už první díl Stanleyova popisu cesty té, a co toto píšeme, rozesílá se už i český překlad velikého díla toho. Úplný titul jeho jest *V nejtemnější Africe, neboli hledání, zachránění a ústup Emina, guvernéra Ekvatorie. Sepsal Henry M. Stanley. Přeložili Gustav Dörfl, Eliška Krásnohorská a Primus Sobotka.**)

„— S touto pokornou a vděčnou myslí počínám líčiti průběh výpravy od jejího vzniku Vámi navrženého až do dne, kdy u našich nohou náhle se objevil Indický oceán, jasný a modrý jako blankyt, a my právem mohli zvolati: Dokonáno jest!“ Tak praví Stanley v předmluvě k tomuto svému největšímu a také nejdůležitějšímu dílu.

*) Celé dílo vyjde nákladem *Jos. R. Vilímka* v Praze ve 3 svazcích po 3 zl. neboli v 30 sešitech po 30 kr. Se 150 obrázky a 3 velkými barvotiskovými mapami.

Rádi bychom viděli čtenáře, který čta předmluvu tuto nebyl by hluboce pohnut. Je tu skoupými slovy dotknuto jen několika událostí z výpravy, jak Stanley oddělen od svého zadního voje považoval tento již za ztracena, jak v den před bitvou s vojskem Mazamboniho četl v bibli, jak vyslal nejlepší mužstvo své, aby opatřilo potravín, a musil pak s hladovým ostatkem svého lidu za odeslanými nazpět pralesem, toutéž cestou, kterou dříve sobě byli pracně klestili, kolem hnijících mrtvol, krajem tichým a němým jako hrob, — jenom několik událostí, ale vane vypravováním tím věru dech biblický, dech velikosti, dech světových dějin. Do duše čtenářovy bijou údery zvonu. A potom následuje vypravování samo: napřed přehled dějinných příčin, které krajiny rovníkové uvrhly do krvavých bojů a nesmírného neštěstí, a pak již další vypravování prosté, podrobné, upřímné, a před duší naší rozvinuje se nenáhle celé to drama „rozměrů tak velkolepých, tak moderního rázu a tak světového kulturního významu“, drama, jehož dějištěm jest prostora několika set mil, jehož trvání rozšiřuje se přes dobu několika let a jehož překvapující, burné a jednolité scény jdou do tisíců.

A nade vším, co vykonáno a teď nám vypravováno, vládne a vítězí princip jeden: *lidskost*. Stanley nám líčí, že tak širé kraje a tak mnoho národů rovníkových zůstaly nám dosud cizí a nepřátelské proto, že k nim přicházela a dosud přichází naše civilizace neprovázena lidskostí; Stanley prosí a zapřísahá, aby těm nebohým obyvatelům zemí, které veškerému lidstvu mají stát se záchranou v budoucnosti, dnes již věnovala se lidskost ryzá, opravdová. Stanley každíčkým slovem dokazuje, že sám je člověk ryzí, stojící na výši moderního vědění i citění, a k tomu je tedy Stanley cestovatel odvážný, jakého ještě nebylo, je učenec-zeměpisec prvního druhu, je veliký rek, je vysvoboditel tisíců a tisíců lidí — slovem muž ve všem všudy *velký*.

Smutné zprávy docházejí z Moravy. Při *městských volbách* ztratili jsme mandáty, místo abychom byli nových dobyli. *Moravský separatism* rozbujel a zapomněl se již až k mrzkým nájezdům na národnost českou vůbec. A moravské časopisy — aby bylo do smutné trojice — nařikají už po delší dobu a jedním dechem na *národní i politickou nevšimavost, ochablost a zmalátnělost lidu*. Není pražádné otázky: mužové, kteří považují se tam za první, musí začítí zcela novými způsoby a jítí zcela jinou cestou.

„A tudíž bychom nyní potřebovali velmi mnoho vlastenců takových, jako je náš M. Mikšíček, aby jim neustále hřímali do duší!“ napsal roku 1848 Vlastimil, přinášeje Mikšíčkův životopis. Bylť Mikšíček roku 1848 vydal časový spisek Co a jak? a o tomto spisku Vlastimil referuje: „Té doby (roku 1848) vyskytli se na Moravě lidé, usilující o spojení země této s arcivévodstvím rakouským; Moravané měli se sloučiti s Němci. Tomu spisovatel rozhodně odpíral a radil ku přirozenému, odvěkému spojení s Čechy. Pravilť: „Abychom my, rození Moravani, své mateřské řeči milovní, zjednati mohli své milé vlasti zdar a blaho, přestaniž mezi námi a Čechy hranice: *jednota* a svornost bratrská opanuj a spojuj nás! Čechové mají s námi společnou řeč spisovnou, proto nám jest snadno s nimi jednati: dejte svým poslancům instrukci, aby stáli o spojení s Čechy, tak aby sněm byl držán střídavě jednoho roku v Brně a druhého roku v Praze. Ano, dím vám, že zhřešíte před Bohem, budete-li u věci této nedbalí a neteční.“ — A k poradě své připojil Mikšíček i návrh resoluce pro lid moravský, jejíž druhý odstavec zněl: „Hájíme samostatnosti Moravy, chceme státi při Češích tak, bychom se v nich nerozplynuli; Morava má ostati při právu svém, kdyby Čechové někdy od svobody odpadli, čehož bohdá svět neuvidí.“

Nebudeme citovati dále, jak Vlastimil ještě nařiká, že

tam lid v politické vzdělanosti neprospívá, až konečně volá: „ . . . potřebovali bychom“ atd., jak už zpředu bylo uvedeno.

*

Matěj Mikšíček narodil se 3. února roku 1815 v Dačicích na Jihlavsku a žije nyní v Brně, od roku 1886 na pensi jakožto úředník Severní dráhy. Je tam všeobecně milován i vážen jak pro zásluhy své, tak pro dobrotu srdce a znamenitý rozmar svůj.

Mikšíček byl první sběratel národních pohádek a pověstí na Moravě, a roztomilý, populární tón i vtip a jejich vůbec zajímavý způsob zamluvil se čtenářstvu hned v letech čtyřicátých a zamlouvá se dodnes. Sebral jich pod různými tituly asi sedm svazků; firma Kobrova vydala je ve své Národní bibliotéce loňského roku znova, a mnohé z nich vyjdou letos v překladu francouzském v listech a sbírkách pařížských. Rozumí se samo sebou, že Mikšíček náležel vždy k pilným spolupracovníkům moravských časopisův, a články jeho vyznamenávaly se vždycky jasností myšlének a svobodomyšlným dechem — vždyť byl Mikšíček důvěrným přítelem Klácelovým!

VOJTĚCH LEŠETICKÝ

Vojtěch Lešetický slavil právě troje jubileum najednou: šedesátileté narozeniny, třicetiletí svého definitivního učitelství a dvacetiletí svého ředitelství na ústavě ku vzdělání učitelů v Králové Hradci. Ústav tento těší se převýborné pověsti, již sobě získal právě za vedení Lešetického, a není tedy divu, že Lešetický nejen v Hradci Králové, nýbrž i v dalekém kraji požívá lásky a úcty, že jeho den jubilejní velice slaven byl nejen od tamějšího učitelstva, nýbrž i občanstva všeho, že podávána byla

jubilantovi skvostná alba s podobiznami, adresy, příležitostné básně, že odbývá banket atd.

Jeho působení ředitelské padlo do důležité pro nás doby a Lešetický může nyní těšiti se krásným vědomím, že prospívaje ústavu, svěřenému jeho péči, prospěl vydatně národu a vlasti. Nastáváť nám velký a tuhý zápas duševní, při němž vzdělanost, při němž v přední řadě škola rozhodne o našem bytí nebo nebytí. Učitelstvo bude v boji tom naším sborem důstojnickým, a Lešetický velice k tomu přičinil, aby značná část sboru toho byla nejen úkolů svých sobě dobře vědoma, nýbrž aby také chápala se jich s nadšením. Vychovával nejen učitele, ale i vlastence —

Jat vroucí láskou k mateřtině sám
k ní vlídným ohněm slova rozněcoval,

jak děla příležitostná báseň slavnostní. Arciže důstojnictvo nemůže zůstat bez armády, ale tu musí přiváděti národ sám, dbající *svého* školství, vyhýbající se nástrahám schulvereinským atd.

Vojtěch Lešetický narodil se v Netolicích dne 24. dubna 1830. V prvních letech padesátých byl vychovatelem u barona Podstatského a roku 1858 stal se suplentem na české reální škole v Praze. O dvě leta později povolán do Písku na obecní vyšší školy reální za řádného učitele a po dalších dvou letech stal se těchže škol zatímním ředitelem. Roku 1870 konečně jmenován ředitelem ústavu ku vzdělání učitelů v Králové Hradci, jímž podnes jest.

Lešetický byl také spisovatelsky pilně činným. V letech padesátých okoušel se také v básnictví (*Hynek a Rachel, Písně a balady*), psal kritiky, poučné literární články atd. V letech šedesátých vydal *Nauku o slohu* pro dívčí školy a spis ten došel druhého vydání. Později sepsal *Rozumové včelařství* a redigoval některé ročníky *Zlatých klasů* a *Zlatých lístků*.

Používáme zcela maličké náhody, která učencovo jméno právě teď zase živěji do veřejnosti uvedla, abychom galerii své připojili MUDra prof. Vladimíra Tomsu, jehož podobizna ovšem byla by nám slušela již dávno. Jeť prof. Tomsa zcela nepochybnou okrasou české university naší, a sice téměř hned od samého počátku její. O Tomsovi mluvilo se arci vždycky hned, kdykoli jednalo se o jakékoli přípravy k vysokým školám českým, ba již tenkrát, když svítala teprve slabá naděje na dosažení těch škol. Sedělť tehdy už na katedře ruské university v Kyjevě a jméno jeho jako vědátora bylo už zapevněno.

Ano, Tomsa jest pravý vědátor, jakých stolce universitní potřebují. Jemu záhy odpadla potřeba lékařského praktikování, kteráž často bývá na újmu vyššímu snažení vědeckému; on záhy, jak se říká, dostal se do „transpirace vědecké“ a také v ní již zůstal. Je toho zvláště potřebí při fyziologii — tať jest jeho oborem —, o níž se praví, že „rozlušťuje hádanky, nad nimiž lidstvo po šest tisíců let stojí jakoby nad zavřenou knihou“.

Vladimír Tomsa narodil se roku 1830 v Praze, kdež také věnoval se studiím medicinským. Roku 1859 působil jako vojenský nadlékař v Itálii, stal se pak asistentem na lékařské fakultě v Praze a přišel později na Josefínium vídeňské, kdež suploval fyziologii. Z Vídně povolán za profesora fyziologie do Kyjeva a roku 1883 jmenován řádným profesorem fyziologie na české universitě naší.

Řekli jsme už, že Tomsa má jako vědec jméno své mezi odborníky už zajištěné. Uveřejnil mnoho původních prací v řeči české, ruské a německé, kteréžto spisy vyšly buď o sobě nebo v análech různých akademií a universit, v lékařských časopisech atd. Bohužel byl okolnostmi veden k tomu, že většinu samostatných spisů svých vydal po německu. Jednu z nejzáslužnějších prací

svých, Fysiologii pohybu krve, mohl přece otisknouti po česku, a sice v Časopise lékařů českých, jehož byl též redaktorem.

Nyní zvolen Tomsa také členem Akademie české; avšak nepřijal hodnosti té, ponechávaje prý místa silám mladším.

DR KAREL KOŘISTKA

My Čechové jsme, jak nám bohudíky samým známo, velmi chlubitivé náture. Chlubivost ta jevila se na příklad i tím, že už před třiceti a více lety, kdy českých gymnasií a reálek jsme téměř ještě ani neměli, jsme se kasali, že bychom měli hned dosti učitelských sil i na polytechniku i na universitu, a to sil také hned výtečných. Nyní ovšem, ačkoli už známe, jak pomalu a jak obtížně vyžívá taková síla profesorská, mohli bychom přec obsaditi třeba ještě jedny nebo dvoje vysoké školy domácími učenci; ale tenkrát byla důvěra naše příliš troufalá a vyrůstala z toho, že na různých učilištích německých a jinojazyčných byli někteří naši mužové, kteří arci měli ve světě jméno dosti proslulé a byli národu ke cti.

Mezi ty náležel také Dr Karel rytíř Kořistka, od r. 1851 profesor na technice pražské. Kořistka vynikl hlavně dvojím směrem: za prvé jako znamenitý pedagog, jenž dovedl učbě na technických školách vykazovati zcela nové cesty, a za druhé jako výtečný zeměpisec. Jeho jméno ctí se daleko za hranicemi, čehož důkazem jest, že Kořistka vedle svých vysokých hodností rakouských počten je také řády ruskými, dekorací francouzskou atd.

Kořistka narodil se roku 1825 v Březové na Moravě. Studoval hornickou akademii ve Štiavnici a stal se tam již roku 1848 asistentem a pak suplentem. Však již roku 1851 povolán na techniku pražskou jako profesor matematiky a praktické geometrie, později pak, po reorganisaci toho

ústavu, převzal při něm stolicí nižší a vyšší geodesie.

Řekli jsme už, že Kořistka je znamenitý pedagog. Získal sobě velkých zásluh o průmyslovou školu při Průmyslové jednotě pražské. Měl vynikající účastenství v otázce reformy vysokých škol polytechnických, o níž vydal spis zvláštní a důkladný. Stejně zasazoval se o reformu školství středního, referoval o té otázce roku 1880 na mezinárodním kongresu bruselském a jako přední znalec jmenován členem c. k. centrální komise pro vyučování průmyslové a zemským inspektorem hospodářských škol.

Řekli jsme, že Kořistka vynikl také jako zeměpisec. Studii povrchu zemského a zákonů jeho forem věnoval veliké cesty a hluboké studie. Kořistka jest jednatelem a hlavním redaktorem výboru pro přírodovědecký výzkum České země a řídí jeho práce topografické a hypso-metrické. Od něho má náš přírodovědecký výzkum zdokonalenou metodu vyměřovací a jeho publikace ve směru tom vynikají původností svojí. Vůbec jest vědeckých publikací jeho více nežli *šedesáte* a nemůžeme zde arci ani nejhlavnější z nich uváděti titulem.

Roku 1864, když v Praze vysoké školy technické byly rozděleny na české a německé, zůstal Kořistka při technice německé, aby to místo zachoval české síle.

JOSEF ŠOLÍN

Po profesoru německé techniky podáváme profesora techniky české, po Kořistkovi Josefa Šolína. Profesor Šolín je matematik. Pro nás humoristy věda děsná, ta matematika! Taková opravdová, logická, přímá, chladná, neúprosná, brrr! Naše myšlenky chodí vždy spíše cestou klikatou — „jako blesk“ —, my na šachovnici života milujeme obyčejně jenom ty překvapující „koníčkové

skoky“ — a je takový skůček ihned tady dovolen? V posledních letech objevilo se u nás výborných, ano i znamenitých matematiků zrovna obdivuhodné množství. Kterak se tedy stalo, že současně máme v politice tak málo mužů, kteří by vynikali chladnou rozvahou, přesnou logikou, zdravým výpočtem atd. atd.?

Ano, ano, když si vzpomeneme na politiku, chytáme se teď „stropu“ či „trámů“. Snad by nám mohl profesor Šolín vypočítat, jsou-li alespoň ty trámy nad naší hlavou ještě spolehlivé; vždyť máme od něho Theorii zevnitřních sil trámů přímých, Geometrickou theorii trámů spojitých, Příspěvek ku theorii trámů přímých atd. Ale — ale obraťme zase do cest obyčejných!

Josef Šolín narodil se dne 4. března 1841 v Kamenici. Odbyv sobě studia na polytechnice pražské s výsledkem znamenitým, stal se roku 1864 na témže učilišti asistentem deskriptivní geometrie a byl co takový, nemýlíme-li se, adlátem nezapomenutelného Skuherského. Roku 1870 jmenován docentem stavební mechaniky při polytechnice české, roku 1874 profesorem mimořádným, roku 1876 pak řádným. Jeho vědeckých děl a prací je pěkná řada; uvádíme zde však jenom ještě jeho Počátky aritmografie a zaznamenáváme, že po dvě léta byl též redaktorem odborného listu Zprávy Spolku architektů a inženýrů.

Na české technice náleží mezi učitele nejoblíbenější a mezi síly vskutku nejplatnější. Profesori české techniky přivedli ústav svůj na stupeň už vysoký. Má se to s pražskými technikami jako s pražskými divadly: německé divadlo udržují už jen židé a šlechtici (!), německá technika žije téměř už jen z milosti vládní. Jsme s tím spokojeni.

„Pero vypovídá nám službu, když vám chceme stručnou zprávu dáti o posvátných okamžicích, o velebných těch chvílích, jež právě minuly. Ten ubohý, utýraný bratr Slezan tulí se dnes k tobě, bratře Čechu, k tobě, bratře Moravane, celá jeho bytost roste, prsa se mu šíří blahem, štěstí mu září z obličeje jindy smutného, a jásavým hlasem oznamuje vám skvělý výsledek, evangelickou událost následků nedozírných a neocenitelných.“

Tak začal Opavský týdeník zprávu svoji o posledních památných volbách slezských, a my k tomu dodáváme: Nám zase vypovídal službu dech, když jsme ty nadšené řádky četli a radostnou zprávu potvrzenou měli! Ale — přiznáváme se — bylo nám přitom přece jenom tak nějak teskno, jako lidem, kteří nebyli vykonali dostatkem svoji povinnost, a kteří tedy nemají snad ani práva, aby na společné radosti měli plný svůj díl. Řekli jsme při jiné už příležitosti, že zanedbáváme to milé, drahé Slezsko svoje, že ani hmotnou podporou nebyli jsme Slezsku dosud tak právi, jak kázala povinnost. V tom okamžiku pak zrodily se ovšem asi mnohé krásné sliby a různá předsevzetí — kéž potrvají a také se naplní!

Zato pracovali tím úsilovněji slezští Čechové sami. *Musili* tak pracovat, aby mohli nyní tím jasněji zavýsknouti sobě nad svým vítězstvím a znova srovnati se s těmi „skalnatými horami Rudenskými, jež nepohnutě stojí od věků do věků“.

Výsledek voleb je znám, zvoleni byli do zemského sněmu slezského pánové *Gruda*, *Stratil* a *Hrubý*, jejichž podobizny zde podáváme v tomtéž pořadí, jak jsme je právě byli vyjmenovali. Je to zvláštní náhoda, že při tomto prvním vítězství slezském vyšli z volebního osudí *Slezan*, *Moravan* a *Čech*, — lze to pokládati za dobrou předzvěst budoucí práce *společné*! Všichni tři jsou k tomu praví „synové lidu“ — „selští synkové“, jak bylo heslem

při těchto slezských volbách vůbec, arciže úskočným heslem tamějších odpůrcův národních. Nevyplatilo se jim to heslo jejich!

Ze tří nových poslanců je Dr Antonín Gruda, konsistoriální rada a farář v Mokřých Lazcích, u nás nejznámější. Pražané znají ho jako ohnivého řečníka už od časů hromadné návštěvy bratří Slezanů v matičce Praze. Tenkráté také už jsme přinesli podobiznu jeho a rádi ji dnes zde opakujeme. Gruda svým řečnickým talentem, svou rozvahou, a přece zase ohněm svým, svou vytrvalostí a už i svým mužným zevnějškem přímo imponuje. Je to osvědčený bojovník, jenž už za svého pobytu v Kateřinkách u Opavy pro Čechy slezského sídla vykonal velký a zdárný kus práce. Významné na příklad pro něho je zajisté, že jako farář podrobil se ještě studiím a přísňým zkouškám, aby dosáhl právníckého doktorátu a tím úspěšněji mohl pomoci lidu svému na dráze politické.

Dr František Stratil, advokát v Opavě od roku 1880 a předseda Politické a hospodářské jednoty, uznáván co *vůdce* národního hnutí slezského. „Jako advokát perla, jako člověk dobrák, jako národovec neunavný pracovník“, tak líčí nám ho jistý jeho krajan. — „Neocenitelné jsou zásluhy Politické a hospodářské jednoty,“ řekl jiný znalec v jakési politické schůzi, „a v této Jednotě vyniká zvláště jeden muž, jenž od jejího začátku jest její starostou, řídí práce její, zasedá téměř na všech schůzích její, putuje od místa k místu a stará se o uvědomění, vzdělání a prospěch lidu“. Tato neomrzelá, neunavná práce předních bojovníků pomohlať Slezanům právě k vítězství. — Dr František Stratil narodil se dne 15. listopadu 1849 v Hunčovicích u Litovle. Studoval v Olomouci a v Praze; dne 5. června 1875 byl promovován.

Třetím poslancem českým (o třech vítězných poslancích národnosti *polské* promluvíme příště) je Václav Hrubý, náměstek státního zástupce v Opavě, zvolený za obvod frýdecko-bohumínský. „Muž statečný a rozhodný, právník důvtipný, povaha železná, nadšenec nezištný,“

Hrubý je vpravdě „pracovník rozený“. Co takový slul již v Praze, když byl na studiích, a proslul pak také v životě praktickém. Byl na příklad soudním adjunktem ve Valašských Kloboucích a osvědčil se tak, že o jubilejní slavnosti tamější Občanské besedy, odbývané po jedenácti letech, vzpomínáno ještě vřele nevšedních zásluh jeho. Pečovalť o zařízení a činnost divadla a o založení knihovny, podporoval záložnu a ujímal se radou i skutkem lidu, když v tamější krajině úžasně rozkvetlo lichvářství; byl přítelem a ochrancem lidu toho a přitom úředníkem objektivním, ano vzorným. Stalo se, že roku 1877 vyhořela obec Štítná celá až do základů, a tu právě Hrubý byl pomocníkem nejčinnějším, a když pak z místa svého odcházel, kvapily k němu z dědin deputace, děkující se mu s pohnutím opravdovým. Později přeložen do Těšína a tam zase byl s doktorem Františkem Slámou duší českého spolku a udržoval živé styky mezi Čechy těšínskými a opavskými. Nyní působí asi od tří let v Opavě a také tu je miláčkem českých kruhů, zároveň ale též všeobecně uznávaným výborným úředníkem.

Mužové ti zajisté že splní naději v ně skládanou. Hned po rozhodném dni napsal Opavský týdeník: „Skvělým vítězstvím volebním nastávají českému lidu také *nové povinnosti*.“ To byla slova včasná, vpravdě mužná a krásná.

*

„Za naši i vaši volnost!“ stálo na praporech, které vlály nad hlavami bojovníkův pro otčinu, a rovněž „Za naši i vaši volnost!“ stálo psáno v srdcích statných Slezanů při těch posledních volbách sněmovních, a kde bylo třeba, hlasoval Čech pro Poláka a Polák pro Čecha. A mezi Poláky zase katolík za protestanta a protestant za katolíka.

„Za naši i vaši volnost!“ zůstane jistě také do budoucnosti heslem jejich a je té bratrské svornosti věru zapotřebí, neboť nepřátelé slezského Slovanstva mají na

své straně ještě mnoho volebních hlasů a mohli by se nám stát nebezpečnými.

Jako tři Čechové jsou rovněž také tři Poláci vysláni do sněmu a jejich jména mají zvuk kovový. Zněla už často přes české luhy a budila radost v prsou našich. Všichni tři jsou zase synové rolníků a dodáváme k tomu ihned, že také synové rodin svým vlastenectvím vůbec osvědčených. Práví „boží bojovníci“.

První z těchto v dnešní naší řadě jest Jiří Cienciála, rolník v Mistřovicích u Těšína. Jméno jeho je známo u nás již asi po dvacet let a každý český čtenář ví, že Cienciála není zrovna nováčkem na dráze parlamentární, ano že dovedl svého času za své přesvědčení stát jako skála proti celému sněmu. Cienciála je z nynějších zvolenců také nejstarší; narodil se v Mistřovicích roku 1834. Politická činnost jeho sahá hned do roku 1861, kdy poslán s deputací do Vídně, aby se tam domáhal rovnoprávnosti národní; deputace ovšem nepořídila, a členové její, jak bylo tenkrát obyčejem, byli pak vyslýcháni a za svou smělost týráni všemožným způsobem, což arci Cienciálu nezdrželo, aby nepřipojil se později zase k deputacím jiným, které měly pak už alespoň formální výsledek lepší. Do slezského sněmu zvolen Cienciála za Těšín, Fryštát a Jablunkov po první roku 1871 (zasedal tam po 12 let), a nyní tedy po druhé; roku 1873 zvolen také poslancem do říšské rady. Rozumí se samo sebou, že muž tak rázné a činné povahy byl na prospěch spoluobčanů činný i ve mnohých oborech jiných. Uvádíme zde jen, že Cienciála je už po mnoho let předsedou spolku rolnického pro knížetství Těšínské, že byl mnohá léta starostou obecním, že zasedal v radách školských, že měl jako evangelík vyznání augsburského déle než 24 let úřad presbytera atd.

O něco mladším je poslanec Ignác Swięzy, jehož krásné řeči na říšské radě, klidné, a přece unášející, plné pravdy a mužného přesvědčení, jsou nám všem v milé paměti. Swięzy narodil se roku 1839 ve Velkých Končicích u Tě-

šina. Studoval v Těšíně gymnasium, v Olomouci bohosloví a je nyní po mnohá už léta učitelem náboženství na německém gymnasiu těšinském. Roku 1878 zvolen po prvé, roku 1884 po druhé do zemského sněmu, r. 1885 pak, zorganizovav národní stranu polskou k volbám do říšské rady, byl vyslán také do této. Swięzy považován vůbec za vůdce Slezanů polských. On je zakladatelem i starostou slezského spolku katolického a rovněž Družstva svatého Jana Sarkandra (družstva to na způsob našeho Svatojanského dědictví).

Nejmladší z poslanců polských pak je těšínský advokát Dr Jan Michejda, narozený roku 1853 v Olbrachticích okresu fryštátského. Již otec jeho František, horlivý národovec, byl společně s Ciencialou politicky činným, a bratr Janův, pastor František Michejda, je redaktorem Rolníka slezského a Přítel lidu, jakož i zakladatelem Towarzystwa oświaty ludowój. Jan Michejda studoval v Těšíně a v Krakově a jest od roku 1882 v Těšíně advokátem. Jest členem všech národních spolků slezských a pilným politickým spolupracovníkem tamějších polských časopisů. Vůči soudu i úřadům je Michejda neústupným obrancem národních práv. Nyní zvolen do sněmu za Bilsko, Strumeň a Skočov.

JOSEF RANK

Nevíme, není-li Josef Rank nejpopulárnějším spisovatelem českým, alespoň nejvíce do rukou a „na slovo braným“. Snad není jediného většího, byť sebeněmečtějšího obchodního kontoáru v Čechách a na Moravě i ve Slezsku, jediného úřadu zemského či obecního, jediné knihovničky školní atd., aby se tam nenalezal exemplář Rankova česko-německého a německo-českého slovníku, rozšířeného za posledních dvacet let víc než v 80 000 exemplářích.

Máme od Dobrovského až po Kotta českých dobrých slovníkářů celou řadu a plným právem řadíme také Ranka mezi ty dobré. Jak známo, děkujeme jemu nejen za dobré příruční slovníky české a německé, nýbrž také za bohaté příspěvky ke slovníkům odborným, které zpracovával s Františkem Špatným, a za menší slovníky encyklopedické, ano i za dobrý slovník rusko-český, jenž odměněn i uznáním carovým. Dobrým slovníkářem býti není ovšem tak snadno, patříť k tomu mimo odborné vědomosti neunavná píle a přímo zázračná trpělivost, a také dobrá škola. Tuto školu čili průpravu Josef Rank vskutku měl.

Josef Rank narodil se roku 1833 v Hubertově blíže Peterspurku a přišel hned r. 1841 do Prahy ku svému strýci Frantovi Šumavskému. U tohoto scházely se skoro veškeré tehdejší známější osobnosti literární, takž zejména Tyl, Tomíček, Rubeš, Trojan, Štorch, Amerling a jiní, i nebylo divu, že v té společnosti mladík rychle vyzrával, že už ve dvanáctém roce svém pilně se učil jazykům slovanským, že v patnáctém roce stál také už na barikádách atd. Po roce 1848 musil sobě arci hleděti věcí praktických, byl hledaným korektorem a informátorem, byl pilným spolupracovníkem Šumavského při pracích lexikografických a spolupracovníkem Erbenovým při vydávání spisů Štítného, Kroniky Bartošovy, při sestavování Výboru z literatury české a j.

K vyzvání Erbenovu vstoupil roku 1857 do služeb obce pražské v archivu městském, zprvu jako písař a r. 1861 jako adjunkt archivu městského. Roku 1865 jmenován Rank adjunktem pomocných úřadů pražského magistrátu a uloženo mu řízení hlavní spisovny městské, kdež po smrti Erbenově stal se roku 1871 registrátorem. Skoro téhož roku ukončen při magistrátu záznam německý a počato na základě českém. V úřadě svém vykonal Rank práci opravdu velikou; letos právě dokončil soubor 100 velikých ukazatelů pro hlavní městskou spisovnu pražskou, jež obsahují velké množství monografií

různých budov a ústavů královského hlavního města Prahy, jakož i mnoho jiných předmětů správy obecní, a možno tvrditi, že žádné jiné veliké město evropské podobnou prací vykázati se nemůže.

VÁCLAV JUDA NOVOTNÝ

Václav Juda Novotný má jako „hudební spisovatel“ (podivný tento výraz převzali jsme od Němců) výborné jméno jak u nás, tak i v cizině, a sice co hudební kritik, odborný redaktor, upravovatel libret i skladatel. Muž, který je podobně mnohostranný, mívá v životě svém fáze, kdy některá jeho vlastnost dle příležitosti právě poskytnuté vynikne nad vlastnosti jiné, a takž i Novotný právě nyní nejvíc je vážen jako operní libretista, jako jedna z nejpřednějších podpor našeho divadla. Byl sice už dříve znám jako obratný překladatel i upravovatel operních děl, ale za příležitosti mozartovského jubilea, jehož tak okázale účastnilo se také Národní naše divadlo, osvědčil se talent Novotného způsobem co nejmilejším, ano až překvapujícím: mámeť dnes Mozartovy opery po česku tak dokonale upraveny, že vynikáme tím nad cizinu, ano stali jsme se už i její vzorem. Uznávajíť vskutku i nejpřednější hudební časopisy cizí, že citelné nedostatky Mozartových libret české jeviště napravilo, z nichž na příklad Don Juan, jmenovitě ale Kouzelná flétna mají úpravu vzornou. Nám ovšem je Novotný stejně milý také jako kritik hudební. Jeho referáty jsou vždycky věcnaty a jasny, jeho feuilletony jsou půvabny i poučny. Sloh Novotného je svěží a vyrůstá z věci samé, přiléhá těsně k myšlénce, nerozbíhá se do zbytečných šíří, je pikantní, aniž by se snažil po pikantnosti. Abychom Novotného charakterisovali také hned jako hudebního skladatele, uvádíme zde, co pronesl kritik jiný

a přísný: „Písně jeho chovají nedotknutelný pel hlubokého, vřelého citu, vynikají ušlechtilou melodií i zpěvností.“

Novotný narodil se dne 17. září 1849 ve Vesci u Počátek, kdež otec jeho, zámožný rolník, byl po celém okolí znám jako dovedný houslista, jenž k tanci uměl znamenitě vyhrávat. Václav zdědil po otci hudební talent, takže záhy jako žák počáteckého učitele Herolda vynikal mezi soudruhy a později jako žák gymnasia jindřichohradeckého hrál první úlohu ve výročních akademiích jako houslista i ředitel pěvecké jednoty studentské. Již zde se objevil jeho smysl pro hudební kompozici řadou popěvek sborových i písní, z nichž některé v okolí jindřichohradeckém znárodněly.

Příchodem na pražskou universitu r. 1869 otevřel se mladému snaživci v hudebním směru nový svět: horlivě navštěvoval přednášky Dra Ambrose, s nímž se později blíže seznámil, takže byl častým hostem při jeho domácích produkcích; svůj baryton cvičil v pěvecké škole Pivodově, vyšší hru houslovou studoval u prof. Bennewitze, navštěvoval varhanickou školu za ředitelství Skuherského a záhy v hudebním světě pražském tou měrou zdomácněl na všech stranách, že jako absolvovaný historik s lehkým srdcem před suplentským místem dal přednost redakci hudebního časopisu Dalibor, již mu Dr Procházka přátelsky nabídl. A od té chvíle věnoval se úplně hudbě.

Byla to právě doba nejhorších sporů o poměrech moderní školy k domácímu tvoření hudebnímu. Známo, že Dalibor šel za heslem „Hudba národní na základě moderním“; známo také, že to heslo zvítězilo. A že tak se stalo, k tomu též nemálo přispěl Novotný v řadě známých hlav mladší pražské generace hudební. Od těch dob Novotný čestně vynikl jako hudební spisovatel, jehož příspěvky z hudebního oboru jsou vždy vítány a žádány. Psal do Národních listů a nyní působí při deníku Hlas národa, při Zlaté Praze a Ottovu Naučném slovníku.

Jako skladatel obrátil k sobě Novotný pozornost r. 1879 písněmi originálního rázu, z nichž některé přednesl tehda s úspěchem skvělým mistr Lev při svém jubilejním koncertu. Celkem vyšly tři sešity písní s průvodem klavíru u Urbánka, většinou na texty Nerudovy, dále velký sbor s tenorovým sólem V háji a Tři sbory pro smíšené hlasy u Starého; ze skladeb houslových připomínáme zvláště Dumku, jež vyšla v hudebních přílohách k našemu listu. Po delší pause vydal letos u Bursíka a Kohouta dvě písně s průvodem klavíru, „Pěvcovo přání“ a „Teréze“ na slova Nerudova, a „Večer“, píseň s průvodem klavíru a houslí.

V této pause vykonal pak tedy Novotný dílo velmi záslužné: reformu českých textův operních. Dotyčné práce jeho charakterisuje vzletná, ušlechtilá dikce a deklamace v nejužším rytmickém svazku s hudbou. Vedle nesčetných překladů mají — jak již řečeno — cenu nové samostatné úpravy textů Mozartových oper, z nichž Kouzelná flétna stojí na prvním místě.

DR JAN JANDA

Hlas volajících „Ku pomoci!“ rozlehá se po českých vlastech a zachvívá i nejmenší, nejuvzdálenější chýží. Volají to strážcové Ústřední matice školské. Tak jako skvělé sbírky na Husův pomník byly odpovědí na urážku, učiněnou našim otcům a celému národu, takž také letošní sbírka *svalovácká* má býti v nynější politické situaci naší odpovědí těm, kdož hrozí, že opustí věc českého národa. Pakli kdy, cítí náš národ dnes, že je odkázán jenom na sebe, jenom na vlastní sílu svoji; ale on také cítí, že *tu sílu má!* Letos dostaví se *každý* z nás se svým příspěvkem, když ne příspěvkem!

A právě teď, před několika jen dny, pochovali jsme

si muže, který byl o Ústřední matici z nás asi nejzaslou-
žilejší: jejího mnoholetého místopředsedu Dra Jana
Jandu. Lze říci, starost o české školství že byla muže
toho starostí nejhlavnější, ano vlastním jeho životním
povoláním. Česká škola, nechť zaražena kdekoli, všude
se těšila horlivé jeho péči, ale horlivost největší věnoval
Janda školám slezským a moravským, jež jsou na ten čas
pro nás vskutku nejdůležitější. Jeho naleháním přistou-
pila Matice ku stavbě českého gymnasia v Opavě; jeho
přičiněním vzmožila se gymnasia v Kroměříži a Uherském
Hradišti, atd. Janda, rodilý Moravan, věnoval Moravě
veškeru lásku svého šlechetného srdce. On byl zakla-
datelem podpůrného studentského spolku Radhošť,
určeného pro studující moravské, slezské a slovenské;
on věnoval výdatnou činnost Moravské besedě pražské;
on organisoval národní činnost studujících na Moravě —
on nazýván vůbec otcem studujících moravských.

Janda byl muž přímosti a otevřenosti za našich dnů
řídké. Byl pravý lidumil, jehož co lékaře chudina velebila.

Narodil se 11. června 1842 ve Vlásenicích v mikulov-
ském okresu na Moravě. V Praze studoval universitu
a byl zde roku 1869 povýšen na doktora. Byl také lite-
rárně činným; psal pilně články do Šimáčkovy Odborné
therapie a pathologie (část gynaikologickou) a vydal
samostatný spis *Mladá matka*.

IVAN MAŽURANIĆ

Dvě zprávy došly za posledních týdnů ze slovanského
jihu, které nás přiměly, že jsme přemýšleli a — sklopili
hlavu. Ta jedna, že konečně tedy přece odhalen pomník
Ondřeje Kačiče-Miošiče, prstonárodního toho horvat-
ského pěvce, jehož *historický zpěvník* nalezá se v rukou
i nejprostšího Dalmatince a na stole sebechudší pří-

mořské chýše. Ta druhá, že zemřel Ivan Mažuranić, jenž byl daroval národu svému báseň epickou o *Smrti Čengiče agy*, báseň historickou, líčící národní boje, prodchnutou pravým duchem jihoslovanským a známou každému a každému, kdo Hrvat. Porovnááme a povzdychujeme si; poetův máme dost a dost, a to poetů dobrých, také skutečně dosáhla poesie naše již výše zcela značné, ale zapět národu ze srdce a pro srdce, zachvět jím a zabrat celou mysl jeho nedovedl ještě žádný!

Přinášejíce vzpomínku na Ivana Mažuraniće, zemřelého dne 4. srpna, přicházíme co do textové stránky ovšem trochu pozdě, avšak beze své viny. Časopisectvo našich dnů, přihodí-li se událost významuplná, podává ve lhůtě dvou dnů již všechna vztažná data a také i všemožné posudky k nim. A smrt Mažuranićova byla právě takovou událostí vysoce vážnou, a čtenářstvo české četlo ve svých novinách životopisy podrobné, úvahy politické i literární atd. Byl Mažuranić jako politik i básník pro svůj národ mužem velkým, a tím stal se velkým také pro nás Slovany ostatní, ano jako básník vydobyl sobě čestného místa i v literatuře světové. Narozen roku 1814 jako syn chudých rodičů v Novém v horvatském Přímoří, studoval na učilištích horvatských i maďarských a dokonav studia juridická stal se záhy právníkem pro úřední služby hledaným. Byl právník dobrý a ukázalo se, že jest ještě lepší politik. Hned roku 1848 vynikl proslulou svojí brožurou *Horvaté Maďarům* a od toho času byl vůdcem svého lidu, vynikaje stejně jako logický řečník v parlamentě i co důsledný bojovník za samostatnost horvatské králeviny. Roku 1850 stal se generálním prokurátorem pro Horvatsko a Slavonsko, brzy potom pak státním zástupcem, a již v postavení tom bylo cílem veškerých jeho prací zabezpečení politicko-administrativní, soudní i školní neodvislosti od Uher. Jmenován roku 1860 dvorním kancléřem horvatským, vymohl národu mnoho práv a výhod, i zavedl všude horvatštinu jako vnitřní jazyk úřední. Roku 1866 šel,

nátlakem Maďarů, do výslužby, avšak roku 1873 jmenován bánem horvatským a v postavení tom povedlo se mu, že zreformoval soudnictví, státní správu i školství v duchu novodobém, že založil v Záhřebě školy vysoké atd. Dostav se kvůli Vojenské hranici do rozporu s vládními kruhy, podal svoji demisi a žil od té doby v soukromí. Co nepovoleno jemu, povoleno jeho nástupci — důsledná povaha předního representanta získala v rozhodujících kruzích úctu celému národu a ochotnost k vyplnění požadavků jeho.

Mnohem dříve než na poli politickém vynikl Mažuranić slavně na poli básnickém. Historie literární zaznamenala dva skvělé činy Mažuranićovy: on nahradil ztracené dva zpěvy Gundulićovy *Osmanidy* zpěvy novými a tak ústrojně i poeticky dokonalými, že vzbudily nelíčený obdiv, a on roku 1846, o dvě leta později, vydal *Čengice agu*, báseň líčící boje Jihoslovanů proti utlačovatelům, báseň to, která vzbudila nevídané nadšení, trvajícím po dnešní den. Sama nejprísnejší kritika ciziny přisuzuje jí cenu vysokou a důležitost světovou.

BOHDAN KAMINSKÝ

Veselá duše, ale se škraboškou dumavého smutku; opravdová mysl, ale podšitá veselostí . . . Bohdan Kaminský jest asi provždy asekurován před jakoukoli jednostranností; on nedovede nikdy být ani chorobně sentimentální, ani jenom povrchně laškující — čili jinak řečeno: on má ze všeho něco — šťastná smíšenina! A ještě jinak řečeno: Kaminský má jemný cit a má takt; ví, kdy a jak udeřit na kterou strunu; má bystře pozorujícího ducha a také vtip hbitě porovnávací a spojující; dovede vážít tíži života, ale rozrušenou mysl také zase smířovat; dovede plnou duší se těšit z veselých zjevů

života, ale nezapomenout zároveň opravdových jeho stránek. V tom všem ho podporují vždy případný sloh a hbitý verš — slovem: Kaminský je dobrý jako prozaik i co veršovec.

Kaminský je mlád. Ale pamatujeme ho, když byl — ještě mladší. Tenkrát navštívil pisatele těchto řádků kvůli nějakému rukopisu, nějaké radě nebo kvůli čemu. Představil se co žák výtvarné akademie a zároveň co bohda poeta český. „Když jste akademik, proč nevěnujete celou sílu výtvarnému umění?“ — „Inu — Buonarroti také byl výtvarník a básník zároveň — a jak by bylo dobře,“ dodal po přemýšlení krátkém, „kdyby člověk mohl na příklad drama napsat, sám jako Wagner hudbu si k němu složit, a potom také ještě dekorace si namalovat a vůbec dílo po výtvarné stránce na jeviště vypravit!“ — Myslíme, o hudbu že Kaminský pak téměř ani nazavadil; na všechn způsob zdá se jisto, že také výtvarné umění na hřebík pověsil, ale zcela jisto jest, že dnes je Kaminský dobrým literátem, stejně vítaným redaktorům beletristických časopisů jako obecenstvu.

Bohdan Kaminský (vlastním jmenem Karel Bušek) narodil se 24. února 1859 na Huse u Sychrova, kdež otec jeho jest řezbářem knížete Rohana. Stal se, jak už řečeno, žákem pražské akademie, a to za oné bouřné doby, v časopisech našich už často dotknuté, kdy revoltující žakovstvo houfně a dobrovolně akademii opouštělo. Mnozí šli do ciziny. Kaminský zůstal v Praze a od těch dob je spolupracovníkem všech českých listů beletristických. Povídek jeho je v těchto časopisech, jakož i v Národních listech vytištěno již ke stu, ovšem také mnoho různých prací jiných. O sobě vydal r. 1884 básně *Ztracené volání*, 1887 povídky *Kresby*, 1889 *Novou prózu* a *Rokoko*, a nyní vyjdou od něho knihy veršované *Muži a ženy*, *Básně z Příkopů*, *Den štěstí*, *Protesty* a sbírka novel *Různé panstvo*. V rukopise chová ještě několik sbírek básnických, mezi nimi tři romány veršované. Z jiných prací, roztroušených po časopisech, uvádíme ještě: *Mecenáš*,

Nokturno, Zlatá moucha, Lokaj, Povídka ze Sychrova (verše), *Smrt paní hraběnky, Má Tašana* (verše) a *Ze zápisů kočího*.

Myslíme, dle všeho, že oborem pro Kaminského nejvýhodnějším bude román, zbudovaný na skutečném našem životě společenském. Trísvazkové takové dílo je prý už rozepsáno.

JAN HEŘMAN

Za posledních dnů častěji vzpomíná se starého stavitele Dientzenhofera, po němž má Praha několik památek cenných, a při té příležitosti vyskytuje se častěji také zase jméno malíře Jana Heřmana, našeho současníka. Připadloť tomuto úkolem, aby restauroval fresky v Dientzenhoferově letohrádku Amerika, a Heřman je s hlavním sálem vily té již hotov. Není to ovšem první restaurování fresk, kterému se Heřman podrobil, ano též ozdobil některé stavitelské památky také freskami původními. Takž nalézají se dotyčné práce jeho ve Vraném, na Vyšehradě, v Sepekově u Milevska, v Doksanech, v místnostech Spolku sv. Notburgy na Malé Straně; dále vykonal Heřman práce polychromatické v Soběšíně, ve Votrybech a jinde, a my uvádíme tuto Heřmanovu činnost zde hned na počátku vůbec jen proto, že jsme přáteli vyzdobování freskového i polychromatického, že bychom sobě přáli, aby rozkvétalo po vlastech našich, a poukazujeme tedy na výbornou pro ně sílu. Vlastní umělecký význam Heřmanův spočívá v jiném.

Heřman oddal se hlavně a téměř všecek malbě církevní. Obor tento má jistou svoji praktickou výhodu: jsou v něm objednávky častější. Takto ale klade „svatá historie“ pěstovatelům svým už dosti těžký úkol. Největší malíři minulých věků proslavili se právě předvedením postav a dějů svatých, každá novější práce bezděčně

vyzývá tedy k porovnávání. Dále svádí veliká ta-
nulost mladého malíře snadno k pouhému nápodobení.
A konečně církev sama ustálila si svoji uměleckou tra-
dici a tlačí umělce k manýře. Dovede-li malíř vzdor
všemu tomu získat sobě obliby, je to zajisté známka
talentu.

Heřman namaloval již „celé nebe“ svatých. Těch,
kteří jsou u nás řidčeji jmenováni, i těch, kteří jsou naši
domácí, naši národní svatí. Takž vícekrát již sv. Václava
(pro kapli městského reálného gymnasia v Praze, do
Lovosic), sv. Ludmilu (do Budějovic), sv. Cyrila a Me-
toděje (pro kapli reálného gymnasia na Novém Městě
v Praze), sv. Jana Nepomuckého (pro Soběšín, Vot-
ryby a Počáple), blahoslavenou Anežku (pro Votryby,
Spálenou Poříč), blahoslaveného Sarkandra (pro Spá-
lenou Poříč) atd. Bylo by zajímavé, kdyby někdo již
napsal *ikonografii* českých našich svatých, jakže byli
tito vyobrazováni od umělců cizích i našich, s jakými
ději, s kterými atributy atd.

Jan Heřman narodil se v Praze 1844. R. 1860 vstoupil
na malířskou akademii za ředitele Eduarda Engertha
a první svůj obraz vystavil roku 1863 na výroční výstavě
Jednoty krasoumné. Od té doby měl více svých prací
na výstavách výročních, na výstavě u Lehmana i jinde,
avšak většina jeho děl, jak to při malbách církevních
bývá, stala se známa jen užšímu kruhu: navštěvovatelům
atelieru umělce a nábožné obci, pro kterou byl obraz
určen.

DR FRANTIŠEK SLÁMA

Dr František Sláma — řekněme to hned — je z nej-
milejších nám pracovníků českých. Přítel ochotný a obě-
tovný, že mu není rovno, spisovatel svědomitý a ducha-
plný, muž ideálního vzletu a železné vůle! „Žil jsem

jenom svým ideálům: starati se o kraje, o něž v Čechách stará se málokdo. Bylo by arci pohodlněji pracovati v Čechách: já však se svými ideály, věčně mlád a co do prospěchův osobních neobratnější než děcko, tluku se od mládí v končinách vzdálených mého rodiště. Neznám se už asi nikdy!“ Slova ta dovolili jsme sobě citovati z jistého soukromého dopisu Sláмова; jsou výbornou autobiografickou charakteristikou, a my po svém jsme skutečně přesvědčeni, že Sláma tedy „nezná se už nikdy“, a to věru na prospěch naší věci a celého českého národa. Než — líp bude, položíme-li zde prostý životopis: ten čtoucímu vypoví už všecko sám.

Dr František Sláma narodil se roku 1850 v Chotěboři v Čechách. Studie právnické vykonal v Pešti. Na vyjíždkách odtud poznav ducha slovenského, redigoval po tři léta *Slovenské noviny* a vydával švabachové knížky pro zanedbaný lid slovenský. Jedna z nich, *O vojně Francúzov s Nemcami*, vyšla ve třech vydáních a dvaceti tisících výtiscích.

Doktorátu dosáhl roku 1877 na universitě záhřebské a jest *prvním* doktorem, promovovaným na této universitě. Sloužil potom ve Vojenské hranici, dal se odtamtud přesaditi na Moravu, poslán pak do Těšína a dnes je adjunktem při státním návladnictví opavském. V Těšíně dlouho studoval archivy a lid, vyjížděl pilně též na Opavsko a není snad místečka slovanské části Slezska, kam by nebyl zabloudil. Výsledky svých studií uložil pak v *Pulování po Slezsku*, objemné a výtečné knize, vydané roku 1886 v Praze. Spis účinkoval ve Slezsku báječně. Promluveno v něm k lidu podle jeho citu a názoru, lid viděl se fotografována a se zálibou dal se do čtení o sobě a o svých předcích.

Podobně znamenitého úspěchu dodělaly se *Zápisky soudce* (vydané též v Praze u Otty) a není snad obce slezské, kde by aspoň jeden výtisk neputoval celou dědinou. V Zápiscích zračí se formou novelistickou život a názory našich Slezanův dobrých, naivních a měkkých.

I Poláci slezští sahalo po knize a jednotlivé povídky vyšly též v kalendářích polských.

Vida, že lid chápe se čtení, sepsal Sláma pro něj prstonárodní *Dějiny Těšínska*, kteréž vyšly v Matici lidu o dvou svazcích. A upraviv sobě materiál jak spisovatel-ský, tak čtenářský, podnikl teď nákladné i předůležité vydávání *Slezské kroniky*, která, v Opavě vycházejíc, snadněji do lidu vnikne nežli spis v Praze vydaný. Spolehal ovšem hlavně na podporu z Čech a — bohužel zklamal se! Odporujících článků bylo po novinách našich arci dost, ale odběratelů z *celých* Čech — stydíme se to sem položit: dostavilo se jen 140. Zato ve Slezsku má kniha ta úspěch nevídaný, a na příklad jediný chudý okres frýdecký odebral o padesát výtisků více nežli celé velké království České.

Sláma má osud všech apoštolů pravých. Ale on má skutečně také pravou apoštolskou vytrvalost. Jeho sloh je znamenitě vypočten pro lid slezský, jenž teprve povolna musí zvykat nově utvořeným výrazům a slovům, jen u nás v Čechách užívaným. Sláma píše sice ryze česky, ale tu a tam hoví provincialismům a to lidu lahodí. On dovede psáti tak, že lid se domyslí každého slova, kterého dosud nezná. Přejeme statnému Slámovi ve vlastním prospěchu našem, aby nedoznával již zklamání dalších.

KAREL BOHUŠ KOBER

Tichounký člověk a stal se nyní ještě tišším. Karla Bohuše Kobra — čili „mladého Kobra“, jak se mu na rozlišování od proslulého jeho otce I. L. Kobra dosud ještě říkalo, — neznal as mnohý z těch, kdož se domnívá, že zná osobně celou Prahu. Vzdor tomu, že byl velice činný ve spolkovém životě pražském, neblýskal se mnoho na veřejnosti, a kdo nepřicházel poblíž místností na př. veslařského

klubu nebo do kavárny, kde scházejí se čeští šachisté, vídal ho asi jen náhodou. Proslulosti a vskutku velkého významu, jaký měl I. L. Kober pro nás, Bohuš ovšem nedosáhl; snad měl tutéž energii, kterou otec, ale působení jeho padlo již do těch dob, kdy národní život náš rozvíjel se různěji, a prismaticem života toho lámala se energie také v paprsky četné a tím samým už méně silné. Bohuš byl by nejraději sloužil národu hned *ve všech* směrech: jako nakladatel, spisovatel, hudební skladatel, pěstovatel atlétického umu atd. Lze však dobře přiznati, že v každém tom směru obstál se ctí a posloužil opravdově.

Karel Bohuš Kober narodil se 13. prosince 1849 v Táboře. Dán do vychovávacího ústavu Petra Bílky ve Vídni zosnoval s několika soudruhy „spiknutí“ a byl vzat do vyšetřovací vazby. Událost ta stala se sensační tím, že kvůli otci, jenž byl také pilným nakladatelem spisův německých, ujaly se hoča prosebně nejznámější časopisy německé, a současníci pamatují se asi zvláště na článek *Milost pro dítě!*, jež Schmidt-Weissenfels uveřejnil v Gartenlaube. Po třinácti měsících udělena Bohušovi milost, a týž pak studoval v Praze na gymnasiu Akademickém a na obchodní škole, načež věnoval se knihkupectví. Od té doby pak žil jen pro zájmy české. Sám výtečný turnér a šermíř, byl téměř hned na počátku Sokola jeho členem a cvičitelem. Později založil šermířský spolek Svobodoslav, místodržitelem Kollerem ovšem zase záhy rozpuštěný. Pak stal se zakladatelem Prvního českého spolku veslařského, ještě později druhého veslařského spolku Blesk. Že byl sám výborným šachistou a velice činným členem výboru spolku šachovního až do nejposlednější doby, je z dotyčných časopiseckých zpráv snad dostatečně známo.

Obsáhlá byla činnost jeho literární. Vydal 1867 pamětní knížku Sokol, později pak Úvod do tělocviku; rovněž máme od něho Nauku o šachu a spis Hra v šachy. Co beletrista osvědčil se povídkami Zimní večery, Dvě leta v Janských lázních a Z různých kruhů. Ano i drama-

tikem byl a v pozůstalosti jeho nalezá se prý několik her veselých i opravdových. Mimo to má v rukopise ještě některé sbírky původní i přeložené a také skladeb hudebních — on sám byl pianistou koncertantním — je prý pěkná řada.

Povahou svou byl Kober tichý a skromný, výsledky vlastenecké práce jeho nejsou však malé, a kdo ho při práci jeho pozoroval, zachová mu trvalou úctu.

DR EMERICH MAIXNER

Mladé vysoké školy naše mají už pěknou gloriolu vědeckou, jejímiž jednotlivými paprsky jsou mužové učenci, kteří by i všude jinde byli školám vysokým ku cti. Uvedli jsme si z nich už některé do své galerie a jenom náhoda tomu chtěla, že teprve dnes připojujeme profesora Dra Emericha Maixnera, jenž zajisté náleží do řady hned první. Zním je co důkladný učenec, jako výborný učitel i co výtečný lékař; Maixner jako učitel vidá kolem sebe jen samé radostně ochotné, nadšené tváře, Maixnera lékaře vítají nemocní s důvěrným, šťastným úsměvem. Postavení Maixnerovo jest eminentní ve společnosti pražské vůbec a v české zvlášť.

Doktor Emerich Maixner narodil se roku 1847 v Nižboru u Křivoklátu. Roku 1858 přišel na Akademické gymnasium pražské, 1866 pak na universitu, kdež byli jeho profesory Purkyně, Treitz, Eiselt, Weiss a Petters. Roku 1871 stal se doktorem a také hned lékařem v nemocnici na Karlově, později sekundárním lékařem Všeobecné nemocnice a poté asistentem kliniky vnitřních nemocí prof. Eiselta, kdež působil po čtyry roky. Roku 1879 habilitoval se jako docent vnitřních nemocí na české universitě pražské, roku 1884 stal se profesorem a zároveň přednostou polikliniky universitní. Některé velké cesty,

podniknuté za příčinou seznání různých institucí v cizině a kvůli získání styků s proslulými učiteli, rozšířily obzor Maixnerův a dovršily jeho studijní proces duševní.

Maixner náleží zároveň k předním našim spisovatelům lékařským. Značný je už počet vědeckých jeho prací — my víme a cítíme dobře, že nám ani nesluší, pouštíme-li se zde do výpočtů třeba jen titulů takových prací. Uvádíme tedy jakožto hlavní dílo Maixnerovo jen Odbornou pathologii a terapii, kteréž vyšly dosud dva svazky. (Celé dílo bude obsahovati čtyři svazky.) Rozumí se samo sebou, že Maixner je vynikavě zúčastněn také při Šimáčkově velké Encyklopedii lékařské; dále je zajisté širě známo, že byl po dlouhý čas redaktorem Časopisu českých lékařů, pro nějž psal cenyplné statě. Atd.

LUDVÍK KUBA

„Znej sama sebe“ je dnes už heslem nejen jednotlivce, nýbrž i celých národů, a čím který národ je vzdělanější, tím lépe zná „sama sebe“, své různé stránky duševní. Vzpor práci dosavadní přece ještě není lze říci, že ta věda „sebepoznání“ byla by kdekoliv postoupila již k nějaké sluneční výši, že by alespoň jeden národ znal skutečně sama sebe po každé své duševní a mravní stránce, a co se týče nás Slovanů, my zvláště máme v tom směru úkol ještě přemnohý, každá větev pro sebe zvláště, celý kmen pak v hromadu. Slovanský mythus, slovanské dějiny, prstonárodní život ve všech duševních směrech svých žádá u nás ještě práce přemnohé. A vděčni musíme být každému, kdo tím pralesem nepropátraným razí zas novou cestu.

Mladý, ale již na slovo braný Ludvík Kuba jest tedy razič takový. Postavil sobě úkolem seznámit Slovanstvo plně s národní jeho hudbou. Všech našich kmenů, jak

u kterého nabyla zvláštního rázu a jakéže bohaté produktivnosti. Když počal Kuba vydávati veliké své dílo *Slovanstvo ve svých zpěvích*, bylo mu základní myšlenkou, aby podán byl rozumný výbor písní všech slovanských národů, harmonisovaných pro klavír a zpěv a opatřených úplnými texty původními i přeloženými. Avšak zkušenost nabytá mezi vydáváním prvních sešitů byla předně ta, že k harmonisování písní slovanských nestačí pramen tisknutý, nýbrž že třeba studovati charakter zpěvu u vlastního zřídla, a za druhé, že tisknuté prameny jednak jsou neúplny, nebo že jich vůbec není. Z obojího vyplývalo, že je nezbytno cestovati osobně po slovanských zemích.

Ludvík Kuba, jenž se byl narodil 16. dubna 1863 v Poděbradech a stal se pak učitelem, rozhodl se krátce: vzdal se svého místa v Sedlci a přesídlil se zase do svého rodiště, aby měl zde k práci co nejvíce klidu, a dlí tam posud. „Slovanstvo“ dostoupilo dnes již 51. sešitu, a vyžaduje ještě 24 sešitů dalších. Vydány jsou posud písně české, slezské, moravské, slovenské, hornomožické, maloruské, velkoruské, běloruské a černoohorské, celkem 12 000 písní. Na jaře vyjdou charvatsko-slavonské, později bosensko-hercegovské, srbské, dalmatsko-isterské a bulharské. Kuba scestoval již pěkný kus slovanských zemí; roku příštího půjde ještě do Bosny a Hercegoviny, následující léta pak do Istrie a na dalmatské ostrovy, potom do Srbska a posléze do Bulharska a Starého Srbska. Veškeré cesty vykonává Kuba na útraty vlastní; dvakráte však dostal také od Svatoboru „skvělé“ podpory po 150 zl.! Jeť známo, že Svatobor při snaze pomáhati všem nepomáhá obyčejně vlastně nikomu.

Z každé cesty přivezl si Kuba spousty písní. Z těch sotva pětina může býti umístěna ve „Slovanstvu“, ostatní leží v rukopise. Pouze Lužičané (Maticе srbská v Budyšině) vydali r. 1887 materiály Kubou zapsané ve zvláštní knížce *Nova zběrka. Lužický, polský a slovinský oddíl* jsou vůbec první toho druhu sbírky pro

klavír a zpěv; běloruské písně před Kubou nevydal nikdo; na Černé Hoře objevil se Kuba co první sběratel písní — atd. atd. Vše vydává Kuba taktéž nákladem vlastním.

Roku příštího — a ujme-li se to, také léta další — zamýšlí Kuba pořádati v Praze produkce, jež by podávaly věrný obraz „lidového umění slovanského“. Stať své a cestopisné obrázky počne Kuba vydávati rokem příštím souborně pod názvem Světem slovanským, a dílo to bude vypraveno také s obrázky a barvotisky.

JOSEF FRANTIŠEK HURDÁLEK

Pražádná otázka: posledními decennii minulého století rozbřeskl se lidstvu nový den — nejnovější z těch lidských dnů, které potřebují ku svému průběhu ovšem celého vždy tisíciletí. Ale ještě mnohem dříve, než prošlo to jeho slunce krvavými červánky Velké francouzské revoluce, větrili už věstcové nové ráno, zachvívali se svěžím dechem jeho a obloha lidská byla poseta zářivými hvězdicemi — velkými to mysliteli lidskými. Byla to doba idealistů, kteří věřili ve vznešenost člověka, ve přirozená jeho práva, a byli by za pravdu jimi hlásanou vesměs třeba život položili. Také naše vlast byla působištěm idealistů takových a jmenujeme z nich zde jenom Bolzana, Hurdálka, Jungmanna, Antonína Marka, Fesla atd. Na první místo stavíme bez mnohého rozmýšlení Josefa Františka Hurdálka.

Dnes opravdu litujeme, že nemáme zde několika-sloupcového místa, a poukazujeme rádi čtenáře na Kobrův Slovník naučný, v němž Hurdálkův životopis podán způsobem velice trefným. Praví se, že vyjde teď o sobě životopis zvláštní, i přáli bychom si ve prospěch národní, aby týž byl — a snad směl býti prodchnut plnou pravdou.

Hurdálek byl muž znamenitý. Humanista, který nauce své sloužil nejen slovem, nýbrž i skutkem, ba celým životem. Vzdělanec, který dovršoval vědění své až do nejposlednějších svých dnů. Muž vzorně dobrý, ale také vzorně pevný, třeba i neústupný tam, kde věděl, že jedná po svatém právu. Povaha mírná a jasná. Třeba jen pohlédnouti na jeho tvář (kterou reprodukuje dle ocelorytiny, nalézající se v Českém museu), aby každý mohl vyčísti sám, co jsme zde pověděli.

Uvádíme toliko, že Josef František Hurdálek narodil se v Náchodě dne 6. listopadu 1747 a že stal se biskupem v Litoměřicích; místa toho že později sám se musil vzdáti a že zemřel v soukromí v Praze dne 27. prosince 1833. Jiných dat z jeho života zde nevedeme, jako: kdeže byl knězem, kazatelem a děkanem, kde všude ředitelem kněžských vychovatelem atd.; data ona jsou velice pestrá a znakem jich je stálý boj — Hurdálek musil se téměř denně brániti proti všelikému nepěknému nařknutí, musil se zodpovídati, výčitky odmítati atp. Uvedeme jen některé duševní momenty, které jsou význačné. Hurdálek vymohl sobě jako kněz od apoštolského nuncia ve Vídni, že směl míti a čísti veškeré spisy, kněžím z Říma zakazované. Hurdálek vychovával z kněžských alumnů muže myslící, pravé humanisty. Hurdálek měl vysloveným svým heslem životním „Národ svůj osvěcovati a šlechtiti“. Hurdálek byl sám českým spisovatelem, vládl překrásným, jasným slohem, jeho pastýřské listy byly mistrné a zasluhovaly by souborného vydání a jeho úvodní řeči k seminaristům, které měl zpravidla při počátku každého školního roku, stávaly se mladým jeho posluchačům epochálními. Hurdálek sám vypracoval a císaři Josefu II. podal úvahu Kterak celibát zrušiti. Hurdálek pracoval k čistotě českého kněžstva vskutku apoštolské, a když jeho pomocník doktor a profesor Fesl byl pro tutéž snahu kaceřován, ano i vězněn, ujímal se ho s horlivostí co nejmužnější, ano on vzdal se raději i vysoké hodnosti své, než aby byl upustil od svého přesvědčení.

Atd. Jak praveno, my litujeme, že nemůžeme podati zde data ať již v kterémkoli směru úplnější.

Naše upomínka je čistě „dušičková“. A přece vůbec časová. Dne 8. září t. r. byly totiž tělesné ostatky Hurdálkovy z malostranského hřbitova v Košířích vyzdviženy a slavně převezeny do hřbitovního kostela jeho rodiště Náchoda. Širší obecnstvo o ději tom téměř ani nezvědělo, jeť známo, jaké rány v tu dobu dopadaly na naši vlast, co vše českou mysl vzrušovalo a rozptylovalo. Konáme svoji povinnost — byloť by hříchem, kdyby národ nepřipomenul sobě jednoho z největších synů svých. Je nám toho věru zapotřebí.

ANTONÍN JAROSLAV VRĚÁTKO

Jmeno Antonína Jaroslava Vrěátka sahá nazpět až do oněch dob, kdy Čelakovský stavěti počal své přísné estetické požadavky proti starší škole básnické, poněkud až nedbale volné, a kdy Štulc i Tomek, Pichl i Jablonský a jiní byli ještě studenty a nesmělymi literárními začátečníky. Narodil se 29. května 1815 v Nových Benátkách nad Jizerou (odkud psal se pak též Benátský), studoval v Praze filosofii a právnictví a vstoupil r. 1840 za vychovatele do domu barona Hildprandta, kde potrval do r. 1847; později pak stal se vychovatelem v rodině hrabat z Harrachů. S rodinou prvější navštívil několikráte Itálii a tu, v Benátkách, vyučoval za zimních měsíců všech pět synů tehdejšího místokrále arciknížete Rainera českému jazyku a dějepisu i slovanskému národopisu.

Další život Vrěátkův byl klidně učenecký.

Literárně pokoušel se Vrěátko hned roku 1835. Předním činem literárního mládí jeho bylo redigování a vydávání almanahu Vesna (společně s Jablonským). Pak vystu-

poval jako beletrista samostatný, a jmenujeme zde z dotyčných prací jeho jenom dvě: povídku Snoubenci dražičtí, která plagiátem pak přešla do literatury německé, a všeobecně známou romantickou povídku Kouzelnice Černoborka, která v Šantlově divokém zpracování doposud udržuje se po venkovských divadlech. Největší rozruch, ano lze říci bouři světovou způsobil Vrchátkův článek, dokazující český rod Gutenberga, vynálezce knihtiskařství. A otázka původu Gutenbergova není ostatně ani dnes ještě zcela rozluštěna a dokladů věrohodných pro Vrchátkův náhled je skutečně dosti.

Po roce padesátém chtěl Vrchátko nastoupiti profesuru na universitě; avšak doba bachovská nebyla podobným záměrům Čechův přízniva, a Vrchátko zůstal učencem soukromým, oddav se hlavně studiu filosofie řecké, zvláště Aristotela, v kterémžto směru stal se vědeckou autoritou. R. 1855 svěřena mu Sborem matičným redakce slavnostního almanahu Perly české. R. 1861 stal se Vrchátko bibliotekářem Českého musea, kdež působí nyní tedy už na třicet let. Po několik let byl také redaktorem Časopisu musejního. Výborných statí z kulturních dějin hellenských a dobrých literárních pojednání o starších dobách českého písemnictví máme od něho značný počet. Hlavní však zásluhy v poslednějším směru získal sobě fotografickým vydáním rukopisu Kralodvorského, k jehož porozumění přičinil Vrchátko vůbec mnoho pilnými a hlubokými studii.

PROF. DR. KAREL VRBA

Prof. Dr. Karel Vrba náleží k nejopravdivějším pracovníkům vědeckým, vůbec k nejlepším vědátorům našim. Mluv s kterýmkoliv učencem českým o výzkumech v oboru přírodovědeckém, zajisté uslyšíš hned jméno

Vrbovo, a to s poznámkou co nejlichotivější. Čti nebo poslyš si zprávu o nějakém zajímavém nerostu neb o novém pozoruhodném nalezišti v Čechách, ihned zase potkáš se s nějakým citátem Vrbových slov, kterýžto citát dotýčné zprávě určuje pravý význam a dodává sankci. Neboť Vrba je od kapacit uznaným vrchním soudcem právě v „říši nerostové“, v té říši, ve které dle Lessinga „není žízně ani jemnějších citů, kde se nepije a nemiluje“, ale která zase dle Feuerbacha je nejzajímavější ze tří říší přírodních „jako svědek báječných časů nejstarších, bývalého, nám tajuplného života“.

Pokud víme, nebyl dosud nikde uveřejněn životopis prof. Dra Vrby, a podáváme tedy dnes data podrobnější, třeba poněkud sušší. Vrba narodil se 10. listopadu 1845 v Klatovech, kdež absolvoval gymnasium, načež imatrikulován jako řádný posluchač filosofie na universitě pražské. Po odbytém tříletí stal se Vrba r. 1868 asistentem při stolici mineralogie na universitě pražské, ve kterémž postavení setrval až do roku 1876. R. 1872 promovován na doktora filosofie, r. 1873 navštěvoval vysoké učení lipské a berlínské, načež habilitoval se r. 1874 při filosofické fakultě pražské jako soukromý docent petrografie. R. 1876 povolán na nově zřízenou universitu v Černovicích v Bukovině jako mimořádný profesor nerostopisu, kdež zařídil sbírku i ústav mineralogický a stal se tam pak roku 1880 řádným profesorem svého předmětu. R. 1881 jmenovala jej císařská ruská společnost mineralogická v Petrohradě svým členem skutečným.

Téhož roku byl Vrba přeložen na tehdy ještě společnou universitu pražskou, by vykládal po smrti prof. Bořického o mineralogii jazykem českým; roku 1882 přestoupil na vysoké učení české. Roku 1883 zvolen mimořádným členem Královské české společnosti nauk, jejížto členem řádným stal se roku 1886 a tajemníkem třídy matematicko-přírodovědecké roku 1887. Od roku 1882 je Vrba kustodem mineralogických sbírek Musea království Čes-

kého. Roku 1887—1888 byl Vrba děkanem fakulty filozofické, od roku 1890 je členem akademického senátu.

Vrba sepsal četná pojednání obsahu mineralogicko-petrografického, která jsou vytištěna v různých časopisech odborných, vydávaných učenými společnostmi v Praze, ve Vídni a jinde. Pojednává v nich zejména o četných nerostech českých.

ALŽBĚTA JOHANNA VESTONIE

Zcela nahodilá okolnost, že tyto dny zase mladá básnířka česká setkala se se značným úspěchem svého díla, přiměla nás, že jsme opět jednou vzali do ruky dávného přítele Pelcla. Vzpomněliť jsme sobě mimoděk na Vestonii. Naše doba může se vykázati krásnou řadou básnířek českých, vynikajících jak duchem, tak svým uměním, širým svým rozhledem i myšlenkovou vznešeností, a pakli která ze starších spisovatelek našich náležela by dobře do toho kruhu nynějšího, zajisté je to Vestonie, kterou svého času nazývali „desátou Musou, čtvrtou Gracií, divem světa, ženským Ovidem“ atp. V názvech těch jest arci přílišnost a ozdobná mluva tehdejších věků; Vestonie je dnes právě tak pozapomenuta jako Melissaeus, Scaliger, Carolides a jiní latinští klasikové, ale poesie Vestoniny jsou dodnes ještě přece jen dosti cenynplny, o čemž svědčí zajisté, že i sám Čelakovský uvázal se v částečný jich překlad. A z těchže důvodů, z jakých Čelakovský, považujeme ji také my za básnířku *naši*: prožila u nás tři čtvrtiny svého života, nabyla u nás svého vzdělání a vážila u nás podněty ku své tvorbě.

Alžběta Johanna Vestonie narodila se 2. listopadu roku 1582 v Londýně ze starošlechtického rodu Westonů. Politické příčiny přiměly rodinu k pouti do ciziny a připravily ji také o všechno jmění. Rodiče Alžbětini žili

s dětmi svými ve Francii, potom v Itálii, a konečně přistěhovali se do Čech, kde pod záštitou mocného Petra Voka z Rožmberka usadili se v Mostě a získali sobě zde domu a gruntův. Již tam Vestonie vynikala zcela neobyčejnou učenlivostí svou a hned co útlé děvče vyznala se výborně v jazyku českém a francouzském, vlašském, anglickém a německém. Když roku 1597 její otec zemřel, musila matka usedlost prodati, a zaplativši četným věřitelům, odstěhovala se zcela chudá s dětmi svými do Prahy, kdež se jí účinně ujalo mnoho předních tehdá mužů a jí pobyt umožnilo. Zde pokračovala mladistvá Eližběta pilně ve studiích a pracích literárních, skládala latinské básně lyrické a elegické a podávala je čas po čase u veřejnost; tím obrátila na sebe pozornost souvěkých učenců a básníků, a to v takové míře, že nejslavnější tehdejší literáti čeští, němečtí, belgičtí a angličtí jí zasílali listy velmi lichotivé. Pavel Melissaeus na příklad, jehož kladli mezi nejprvnější básníky latinské, zaslal jí pochvalnou báseň a věnec vavřínový. Za tou příčinou byly dosavadní básně Vestoniny sebrány, novými ještě rozmnoženy a vyšly tiskem r. 1602 ve Frankfurtě nad Odrou. Později provdala se Vestonia za zemského prokurátora Jana Isenachského, ale zemřela již 23. listopadu 1612.

Sebrané její básně latinské byly pětkrát vydány tiskem: 1602 ve Frankfurtě, 1606 v Praze, 1609 v Lipsku, 1723 opět ve Frankfurtě a posléze v Holandsku. Patero vydání, oblíbenost jich po dobu téměř dvou století a překlady z nich do mnohých jazyků zajisté svědčí o nevšední ceně jich.

„Otázka pravidelné větroplavby rozluští se najisto už v kratičkém čase.“ — „Dle čeho soudíš?“ — „Protože se již *musí* rozluštit, a co člověk musí, také udělá. Jeden jediný důvod: bez vojen lidstvo nebude nikdy; poněvadž ale při bezdýmném teď prachu nevidí se nepřítel, proto je dokonalý baloun nutností, a té nutnosti lidstvo vyhoví!“ — Rozpravě té, nikoli žertovné, nýbrž vážné, byli jsme nedávno přítomni. A dnes čteme, jak v časopise *Novoje vremja* píše redaktor Suvorin o nejnovějším nálezu Kochově: „Je Koch mužem geniálním? ... Zdá se mi, že v tomto případě geniálnost přičísti dlužno vědě, nikoli jednotlivému člověku!“ — Tatáž myšlénka tu i tam: lidská věda pracuje dál a dál, bez únavy, bez oddechu; její objevy dalekou většinou zdají se nám jen drobnými křišťálky, spíš jen zábavnými nežli užitečnými, — najednou z nich stojí před námi dílo úžasné, spásitelné! Čím byla elektřina před 50 lety? Téměř hračkou. A čím je dnes už v životě praktickém! Čím byla „bakteriologie“ před 10 lety? Také téměř jen vědeckou hračkou. A čím — lze to už viděti — bude za 20 let? ...

Dr Robert Koch objevil „bacila tuberkulového“, dovedl jeho „kulturu čistou“, hledal a našel prý také už prostředek proti jeho zhoubám v lidském organismu — jmeno jeho letí celým světem s rychlostí vskutku bleskovou: je to bouře slávy, jaké v lidstvu ještě nebylo. Ať už Koch dotyčný prostředek, neomylný a s trvalým výsledkem působící, našel či nenalezl, sláva je zasloužena: pomohl vědě kupředu krokem sedmimílovým, a najisto si věda prostředek najde, lepší atd. Nesmí se říci, že Koch snad klamal svět. „Bylo původně mým úmyslem,“ praví, „výzkumy své dříve úplně ukončiti a jmenovitě získati též dostatečných zkušeností o praktickém užívání léku i o jeho výrobě v rozměrech větších, nežli bych něco uveřejnil. Avšak navzdor vši opatrnosti do-

stalo se už do veřejnosti tolik nepravého a přehnaného, že kvůli opravě. . . ovšemže bez určitých odpovědí na leč které ještě otázky důležité. . .“ atd. Tak zajisté mluví vědec opravdový, který je si vědom, že našel mnoho, byť snad i ne všechno.

Koch zakladatelem bakteriologie není, je ale nejpřednějším její pěstitelem. On první ohledal bakterie sněti slezinné, vodnatelnosti, cholery, lupu, tuberkulosity. On první dovedl bacily „čistě čili o sobě kultivovati“, aby jimi na živém ústrojí prováděl pak zkoušky. Je zajímavé, co mu bylo podnětem. Pozorovalť, že na skrojku bramborovém, ležícím po několik hodin na vzduchu, usadí se a rozplozují drobné organismy, a chladnou svou rozvahou a přísnou logikou byl tím přiveden, že upravil si pro bacily, získané ze vzduchu i ještě jinak, abychom tak řekli „přiměřenou jim půdu úrodnou“.

Koch oslavil německý národ způsobem zcela neobyčejným. Ale národ jeho může se nyní něčemu — naučit. Jak titěrně, často přímo hloupě zachovala se, ano chová dodnes, právě za řeči o Kochovi, žurnalistika německá vůči Pasteurovi! Jak blbě chová se napořád vůči duševním vymoženostem Rusů a vůbec všech Slovanů. A co činí zato teď národové dotčení! Francouzské časopisy vysílají do Berlína kvůli Kochovi zvláštní zpravodaje — nechť si někdo přečte, jak věcnatě, a přece přitom nadšeně píše na př. Dr Charles Hacks v pařížské Illustration! A Rus Suvorin, jehož jsme už jmenovali, nazývá Kocha „*prvním pravým vojevůdcem německým*“ a praví: „*V něm má Německo nového Fausta svého, ale takového Fausta, který je hoden konce 19. století!*“ —

Vsadte tu hlavu medailonem na portál malostranského kostela sv. Mikuláše nebo ve zmenšeném rozměru na portál letohrádku Ameriky a uvidíte, jak se hodí hlava k budovám a budovy ku hlavě! Barokní úbor hlavy, barokní ústroj hrudi, barokní byl tenkrát celý člověk, barokní byly veškeré jeho myšlenky i povstávající z nich práce — doba byla svérázná a člověk i jeho díla byli ovocem své doby. Ale konečně už jsme odvykli spatřovati v baroku jakousi kulturní komičnost, myšlenkovou základní svévoli a jen okrasnou přeplněnost i poznali jsme, že také v té době, v dílech lidí geniálních, byla gracie a zase až velebnost tvorby, — kdo všimne sobě drobných, avšak lahodných tvarů Ameriky a kdo zas velkolepé kopule na chrámu svatomikulášském, přisvědčí.

Jako má Praha nyní svoji dobu staveb renesančních a jako měla dobu gotiky, měla za minulého věku také dobu barokovou, která beze všeho odporu přispěla velice k její architektonické pestrosti, k malebnému rázu i uměleckému významu. A předním, geniálním reprezentantem doby té je Kilián Ignác Dientzenhofer. Současník Jana Ferdinanda Brokova, sochaře, a Václava Vavřince Rejnera, malíře, — slavná trojice! Dientzenhofer narodil se 1. září 1690 na Malé Straně; připadala tedy letos 200letá paměť jeho narození a odešla téměř nepovšimnuta: i některé, události té věnované hlasy časopisecké byly přervány a přehlušeny hrůzami letošní povodně. Dientzenhofer pocházel z rodiny umělecké, z rodiny architektů, přestěhovavší se z Bavor k nám do Čech. Tenkrát ještě hustěji nežli dnes bylo umění v některých rodinách dědičné: otec vychoval pro ně syna, syn vnuka atd., až došlo na člena, který daleko vyniknul nad své předky a proslul mezi současníky, načež zpravidla jméno rodu z dějin umění zase vymizelo. Dientzenhofer studoval

v Praze jako chovanec jezovitů gymnasium a filosofii, šel potom k otci svému Křištofu Dientzenhoferovi do učení, studoval dále měřictví a odebral se pak na mnoholetou zkumnou cestu do Vídně, Italie, Francie i Anglie. Navrátil se byl pomocníkem otcovým při stavbě chrámu svatomikulášského a po smrti otcově dovršil stavbu v nejimposantnější části její.

Dientzenhofer byl jako architekt úžasně činným. Obvykle pracoval současně na dvou i tři stavbách a máme od něho v počtu značném budovy menší i budovy velké, monumentální. Uvedeme z nich jenom nejhlavnější: Amerika čili Dům trpaslíků, jak se mu říkalo dřív; zároveň dokončil po otci ještě obnovu svatotomášského kostela na Malé Straně. Pak vystavěl kostel sv. Jana Nepomuckého u voršilek na Malé Straně, potom průčelí Lorety, pak kostel Panny Marie u alžbětinek na Novém Městě. Roku 1729 založil palác invalidů za Karlínem, který však dospěl jen ku čtvrtině rozměrů původně obmyšlených. Dále sdělal plány ku chrámu sv. Jana na Skalce, provedl stavbu kostela sv. Karla Boromejského na Novém Městě i kostela sv. Kateřiny a kláštera i kaple mnišek celestinek taktéž na Novém Městě. Z budov soukromých uvádíme palác Nosticů na Příkopě a Kinských na náměstí Staroměstském. Na venkově stavěl kostely a klášterní budovy v Broumově, Poličce, na Kladně, v Tuchoměřicích, Liběšicích, Karlových Varech, ve Vodolce a Ročově. Dientzenhofer zemřel 17. prosince 1752.

Končíme, kladouce sem slova, která pronesl o něm estetik K. B. Mádl: „Jeho fond duševní, umělecké nadání sesílené a zkonsolidované technickými, vědeckými i uměleckými studii byly veliké a obsáhlé, stejně jako jeho fantasmie byla lehce pohyblivá. Odtud jde, že vyjma některé stavby residenční se *neopakoval*, navrhuje útvary vždy nové.“

Jmeno Františka Dvorského je po Čechách známo; ale byla doba, kdy pronášelo se mnohem častěji než nyní a kdy pojednáváno v časopisech o muži tom téměř každého měsíce. To bylo v době, kdy v Praze založen spolek Osvěta a kdy Dvorský jako místopředseda toho spolku vykonal po Čechách za několik let více než dvě stě přednášek historických a vůbec vlasteneckých. Dvorský má nepopíratelný dar řečnický, a jsa historik svým povoláním, měl také vždycky po ruce dosti materiálu poučného i přesvědčivého.

Jedné věci u Dvorského litujeme. Roku 1879 a 1880 vydal v Matici lidu dva svazky výpravných prací, vážených ze 16. a 17. století a nadepsaných Naše staré obrázky. Nejsou to třeba mistrovské práce novelistické, ale je v nich skutečně mnoho mistrného co do formy, jsou svérázný a slibovali jsme sobě dle nich, že Dvorský nám svým časem podá něco takového, jako mají Němci v Riehlových Kulturhistorische Novellen. Doufali jsme také, že může vyrůst celý takový román. Ovšem je Dvorský ještě dosti mlád, ale zdá se přece, že archivární jeho práce (Dvorský je úředníkem při archivě zemském) a publikace literární s prací tou souvisící zabírají mu příliš mnoho času i chuti. Dvorský je redaktorem monumentálního, nákladem zemským vydávaného díla Sněmy české od roku 1526 až na naši dobu a v následujícím uvádíme ještě samostatně vydané spisy jeho, podotýkajíce, že Dvorský má na sta drobnějších prací potroušených v odborných i denních časopisech našich a že v nově vycházejícím Archivě českém uveřejňuje dopisy Zdeňka Lva z Rožmitálu, kteréž vyplní celých sto archů tiskových. Roku 1867 vydal Dvorský Historické doklady k záměrům Albrechta z Valdštýna; roku 1868 (s Emlerem) Nejstarší zbytky desk zemských na Hradci Jindřichově, roku 1867 nalezené; roku 1872 Staré písemné památky

žen a dcer českých; téhož roku O úpadku národa českého; roku 1873 Zuzanka Černínova z Harasova; roku 1874 Perchta z Rožmberka; roku 1881 (s Eliškou Krásnohorskou) tragedii Harantova žena; roku 1886 Paměti o školách českých a právě nyní zas Mateř a dcera Zuzany Černínové z Harasova. Nejzajímavější, třebaže obecně nepovšimané, jsou publikace dopisů dávných českých paní. To jsou skutečně „vonné, až na naši dobu nevadnoucí květy“, jak praví Slovník naučný, „a slova těch starých Češek zahřívají ještě po staletích dechem lásky mateřské, lásky k bližnímu i k zubožené vlasti“.

Dvorský narodil se 3. října 1839 v Sobotce. Studoval v Mladé Boleslavi, v Jičíně a v Praze a od roku 1863 je ve službách zemských.

JAN FRANTIŠEK BECKOVSKÝ

Úmrtní den starého historika českého Beckovského, padající právě do nastávajících svátků, a zároveň svátky ty samy vzbuzují rozličné myšlenky.

Zajisté jest na příklad nynější literární trh vánoční daleko již bohatší, než byl před málo ještě lety. Vydávají se nejen četná nová neb alespoň obnovená díla česká, v krásných vazbách, s hojnými ilustracemi, s moderní, splendidní úpravou typografickou; ale jedna věc přece té vánoční literatuře naší schází: svéráznost. A jako dodává vzdělaným národům napořád svéráznosti hlavně jejich historie, rovněž tak nabude literatura česká svéráznosti hlavně a předně z dějin českých. Postrádáme na vánočním trhu svém pěkně upravených dějepisných knih čitacích, které by nahradily známé nedostatky českých čitacích knih školních; postrádáme spisů pro dorostlé určených, nechť veršem či prózou psaných, které by vážily podněty své z dějin českých, s láskou k umění

šířily zároveň lásku k vlasti a nahražovaly nám alespoň o vánocích to, co nám naše literatura po ostatní rok — zůstává dlužna.

Slovem: postrádáme spisů historických, které byly by psány s tou láskou, s jakou psal Beckovský své české dějiny. Též Beckovskému je literatura naše ještě v dluhu: druhý díl jeho dějepisu, díl to samostatnější a cennější, nalezá se posud jen v rukopise.

Jan František Beckovský narodil se roku 1658 v Německém Brodě. Dokončil studia svá v Brně a ve Vídni roku 1685, učinil slib řeholní v klášteře křižovníků pražských. Václav Zelený píše o něm takto: „Aby krajanům svým podal příležitost čísti dějiny vlasti své a jsa velkým ctitelem Hájka, umínil si vydati kroniku jeho, tehdy už velmi vzácnou. Ale nedal Hájka vytisknout beze změny, leč nabyv pilným sbíráním historických zpráv a cestováním hojných vědomostí, zkracoval, opravoval a rozšiřoval kroniku Hájkovu a vydal ji roku 1700 co první díl Poselkyně starých příběhův českých. Druhý díl, zavírající v sobě děje české od Ferdinanda I. až do Leopolda I., sepsal Beckovský samostatně, čerpaje z dobrých pramenův, nevydal ho však tiskem. Rukopis chová se ve knihovně kláštera křižovníků v Praze.“

Mimo dějiny napsal Beckovský ještě asi čtyřicet knih obsahu náboženského, z nichž čtvrtinu jazykem českým. Zemřel raněn mrtvicí 26. prosince 1725.

JOSEF BOHUSLAV FOERSTER

Chtěl-li náš Hlahol posledním koncertem svým v obecenstvu pražském vzbudit náladu vánoční, nemohl ovšem voliti něco vhodnějšího nežli Foerstrův Sbor andělů. V době, kdy i ten největší zarputilec alespoň trochu věří v anděly, kdy rád a s úsměvem naslouchá zvěstem o nich,

je Sbor andělů zajisté „číslem“ časovým, programovým, a to hned titulem, pak textem, pak hudebním, uměleckým významem svým. Přidruží-li se k tomu mistrné provedení, jakému jsme u Hlaholu navykli, a nepopíratelná cena skladby samé, je dojem trvalý. Že je skladba Foerstrova ceny vzácné, uznáno všeobecně.

Je prý to „pravý, celý Foerster“. A co to znamená, vyslovíme nejlíp, opakujeme-li výrazy, jakých užil známý hudební referent: „Foerster je idealistou z té duše; ve všem tom, co české veřejnosti dosud byl podal, vládne vřelý, hluboký cit a předstupuje nedotknutelná svěžest mládí, nadšení a snivého romantismu. Jeho písně, skladby klavírní a instrumentální jsou jemným předivem znamenitého vkusu a nevšední elegance; forma tato stala se mu během času vlastní a svědčí mu právě tak jako mistru Dvořákovi gigantický, na žulových základech nádherně budovaný styl velké symfonie.“

Josef Bohuslav Foerster, syn profesora na konservatoři a prvního českého virtuosa na varhany Josefa Foerstra, narozen dne 30. prosince 1859 v Praze. Absolvovav nižší reálné gymnasium a vyšší reálné školy, vstoupil na techniku do odboru chemického. Současně s technikou navštěvoval varhanickou školu, kdež se rozhodnul věnovati se cele hudbě. Jako žák *druhého roku* varhanické školy jmenován ředitelem Františkem Zdeňkem Skuherským už výpomocným učitelem v ročníku prvním. Po tříletém studiu vystoupil, složil státní zkoušku a přijal místo varhaníka při chrámu sv. Vojtěcha v Praze; po šesti letech dosazen na místo ředitele kůru u Panny Marie Sněžné. Roku 1884 jmenován je stálým hudebním referentem Národních listů; předtím byl po nějaký čas hudebním referentem Světozoru. Články o hudbě psal do Dalibora, a o sobě vyšla roku 1890 jeho studie o norském skladateli Edvardu Griegovi.

Ze skladeb větších rozměrů dlužno uvést jeho tři suity, dvě notturna, Slovanskou fantasii a symfonii pro orchestr, dvě houslové sonáty, dvě klavírní tria, smyčcový kvartet,

melodram *Tři jezdci*, kantátu *Hymnus andělů* pro smíšený sbor a orchestr. Mimo to zčásti vydal, zčásti v rukopise chová několik sešitův písní, řadu sborův a klavírních skladeb.

Letošního roku vyznamenán jeho sbor *Česká píseň* 1. cenou při konkursu vypsaném pražským *Hlaholem*; týž sbor zvolen ku provedení při sjezdu zpěváckých spolkův českoslovanských zde v době jubilejní výstavy roku 1891.